

Planbeskrivning Detaljplan för Trängkåren 6 och 7 m.fl. i stadsdelen Marieberg, S-Dp 2019-07418

Planområdet i Marieberg, Kungsholmen, markerat med röd linje.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Sammanfattning

Planens syfte och huvuddrag

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en utveckling av området genom en komplettering med i huvudsak fler kontors-, handels- och servicelokaler. Syftet är också att bidra till utvecklingen av Marieberg genom att tillskapa stadskvaliteter i utemiljön, bidra till mer attraktiva och trygga offentliga rum, mötesplatser, tvärkopplingar och förbättrad orienterbarhet.

Inom planområdet ligger två byggnader som är välkända i stadens siluett, de höga kontorsbyggnaderna där Dagens Nyheter och företaget Sweco har sina lokaler. Fastigheterna är blåklassade enligt Stadsmuseets klassificering.

Tre platser föreslås för bebyggelse i form av på-, och nybyggnader. På två platser föreslås befintlig bebyggelse rivas för att möjliggöra den nya bebyggelsen. Två nya höga hus föreslås uppföras utmed Gjörwellsgatan med en höjd i likhet med DN-skrapans. Detaljplanen möjliggör även förbättrade stadskvaliteter i området med fler mötesplatser, tvärkopplingar och ökad service. Förslaget innebär att Mariebergs kompletteras med en ny årsring, som bildar en utökad komposition av högre byggnader, där både tidigare och nya årsringar blir avläsbara när staden utvecklas. Marieberg som kontorskluster stärks genom ca 2 500 nya arbetsplatser i ett central och kollektivnära läge.

Fastigheterna har i programmet för Marieberg pekats ut som möjliga platser för högre byggnader och planarbetet syftar till att pröva lämpligheten av detta. Samrådshandlingarna fokuserar främst i detta skede på knäckfrågor kopplade till att uppföra höga byggnader på platsen samt dess påverkan på riksintresset Stockholms innerstad och Bromma flygplats. Planhandlingar är i detta skede utformade för att styra en övergripande struktur, placering, maximal höjd och möjlig exploateringsgrad. Framtagna illustrationer syftar till att skapa förståelse för vad höga byggnader innebär på platsen och visar inte en färdig volym, form eller gestaltning. I nästa skede, granskningsskedet, fördjupas arbetet genom att bebyggelsens utformning och gestaltning tas fram. Då genomförs parallellt uppdrag, vilket innebär att ett flertal arkitektkontor tar fram förslag till gestaltning av bebyggelsen. Utifrån parallellt uppdrag tas sedan ett slutgiltigt förslag fram.

Planområdet omfattas av riksintresset för Stockholms innerstad med Djurgården. Att förslaget innehåller höga hus innebär att de kommer att vara synliga från många platser i Stockholm och påverka stadens siluett. Förslaget medför även konsekvenser i

form av skugga och vind i närmiljön. I granskningsskedet kommer krav att ställas avseende utformning och gestaltning så väl som vidare anpassning till stadssiluetten, kulturmiljön och närmiljön för att minska negativa konsekvenser såsom vindturbulens och skugga.

Miljöbedömning

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL (2010:900) 4 kap 34§ eller MB 6 kap 11§ att en miljöbedömning behöver göras. I så kallat tidigt samråd med länsstyrelsen den 22 januari 2020 begränsades MKB till att omfatta förslagens påverkan på kulturmiljön.

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har därför upprättats under detaljplanearbetet. Den sammanvägda bedömningen från MKB:n är att detaljplaneförslaget inte bedöms medföra risk för påtaglig skada på riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården.

Tidplan

Start-PM	11 september 2019
Samråd	27 september – 8 november 2022
Granskning	Kvartal 4, 2023
Antagande	Kvartal 2, 2024

Innehåll

Sammanfattning	2
Planens syfte och huvuddrag	2
Miljöbedömning	3
Tidplan	3
Inledning	6
Handlingar	6
Planens syfte och huvuddrag	7
Plandata	8
Tidigare ställningstaganden	9
Förutsättningar	11
Natur	11
Geotekniska förhållanden	13
Hydrologiska förhållanden	13
Dagvatten	14
Mariebergs historia	15
Landskapsbild/stadsbild	15
Befintlig bebyggelse	18
Kulturarhistoriskt värdefull miljö	22
Befolkning och samhällsfunktioner	23
Gator och trafik	26
Störningar och risker	29
Planförslag	30
Samrådets syfte och läsanvisning av volymer	30
Stadsbyggnadsvision	30
Förslagets huvuddrag	31
Gjörwellsgatan	32
Stadsbyggnadsprinciper	33
Ny bebyggelse	37
Gator och trafik	41
Mötesplatser	44
Bevarande av befintlig bebyggelse	48
Teknisk försörjning	54
Konsekvenser	55
Undersökning om betydande miljöpåverkan	55
Naturmiljö	55
Miljökvalitetsnormer för vatten	56
Landskapsbild/ Stadsbild	56
Kulturarhistoriskt värdefull miljö	57
Riksintresset Bromma flygplats	63
Gator och trafik	63
Störningar och risker	64
Hållbarhet	71
Tidplan	75
Genomförande	75

Organisatoriska frågor	75
Verkan på befintliga detaljplaner.....	76
Fastighetsrättsliga frågor	76
Ekonomiska frågor	78
Tekniska frågor	79
Genomförandetid	79

Inledning

Handlingar

Planhandlingar

Planförslaget består av plankarta med bestämmelser. Där höjder förekommer redovisas dessa i höjdsystemet RH2000. Till planen hör denna planbeskrivning med tillhörande MKB (miljökonsekvensbeskrivning).

Utredningar

Utredningar som tagits fram under planarbetet är:

- *Antikvarisk konsekvensbeskrivning, Trängkåren 6 och 7, (Tyréns, 220816)*
- *Dagvattenutredning, Trängkåren 6 och 7 (Starkstad, 220830)*
- *Hållbarhetsprogram, Trängkåren 6 och 7 (Sweco, 220504)*
- *Kulturmiljöanalys, Trängkåren 6 och 7 (White, 200925)*
- *MKB (miljökonsekvensbeskrivning), Trängkåren 6 och 7 (White, 220906)*
- *PM Brand och Risk, Trängkåren 6 och 7 (Brandkonsulten, 201027)*
- *PM Markförroreningar, Trängkåren 6 och 7 (Sweco, 201019)*
- *Siktlinjeanalys, Trängkåren 6 och 7 (White, 201209)*
- *Siktlinjer ArcGIS komplettering, Trängkåren 6 och 7 (White, 220504)*
- *Sol-, skugg- och dagsljusstudie, Trängkåren 6 och 7 (Wingårdhs, Sweco, 220627)*
- *Solstudie komplettering torg och platser, Trängkåren 6 och 7 (Sweco, 220504)*
- *SVA (socialt värdeskapandeanalys), Trängkåren 6&7 (WSP, 200421)*
- *Trafikutredning, Trängkåren 6 och 7 (Sweco, 220808)*
- *Utredning kring påbyggnad och rivning, Trängkåren 6 (Sweco, 220902)*
- *Vindkomfortstudie, Trängkåren 6 och 7 (Sweco, 220504)*
- *Visionsros Marieberg, Trängkåren 6 och 7 (Stockholms stad, Areim, Sweco, Wingårdhs, 201009)*

Tidigare framtagna antikvariska förundersökningar:

- *Antikvarisk förundersökning, Dagbladshuset Swecohuset, Trängkåren 6 (Nyréns, 190704)*
- *Antikvarisk förundersökning, Dagbladshuset, Trängkåren 6 (Nyréns, 110119)*
- *Antikvarisk förundersökning, DN-huset, Trängkåren 7 (White, 180713)*

Medverkande

Planen är framtagen av Andrew Blank och Alexandra Källén från stadsbyggnadskontoret med konsultmedverkan av WSP Sverige AB. Från Exploateringskontoret har Edwin Björkefall medverkat, från Trafikkontoret Johan Kajmats och från Lantmäterimyndigheten Håkan Nord. Medverkande byggaktör har varit Ariem med arkitekterna Sweco Architects och Wingårdh arkitekter AB.

Planens syfte och huvuddrag

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en utveckling av området genom en komplettering med i huvudsak fler kontors-, handels- och servicelokaler. Syftet är också att tillskapa stadskvaliteter i utemiljön, bidra till mer attraktiva och trygga offentliga rum, fler mötesplatser, tvärkopplingar samt förbättrad orienterbarhet i området.

Fastigheterna Trängkåren 6 och 7 har i programmet för Marieberg pekats ut som möjliga platser för högre byggnader. Planarbetet syftar till att pröva lämpligheten av höga byggnader på två platser samt möjligheten till påbyggnad på en befintlig kontorsbyggnad. Förslaget innebär att Mariebergs kompletteras med en ny årsring, som bildar en utökad komposition av högre byggnader, där både tidigare och nya årsringar blir avläsbara när staden utvecklas. Marieberg som kontorskluster stärks genom ca 2500 nya arbetsplatser i ett central och kollektivnära läge.

Bebyggelsen inom Trängkåren 6 och 7 är blåklassade enligt Stadsmuseets klassificeringskarta. De höga kulturhistoriska värdena ska värnas samtidigt som det är av stor vikt att området tillåts utvecklas och vitaliseras genom ett mer funktionsblandat innehåll och en förbättrad stadsmiljö. I detaljplanen skyddas kulturhistoriskt värdefull miljö genom skydds- och varsamhetsbestämmelser. För att möjliggöra den nya bebyggelsen föreslås tre byggnader att rivas. Dessa byggnader bedöms inte innehålla några högre kulturhistoriska värden.

Området omfattas av riksintresset för Stockholms innerstad med Djurgården. Tillkommande bebyggelse kommer att vara synlig från många platser i Stockholm och påverka stadens siluett, varvid höga gestaltungs- och utformningskrav kommer att ställas på tillkommande bebyggelse. De nya byggnaderna ska placeras med en medvetenhet om platsens förutsättningar. De ska anpassas till kulturmiljön, stadssiluetten, samt till sin omgivning i skala och utformas med en gestaltningsmässig helhet av hög kvalitet.

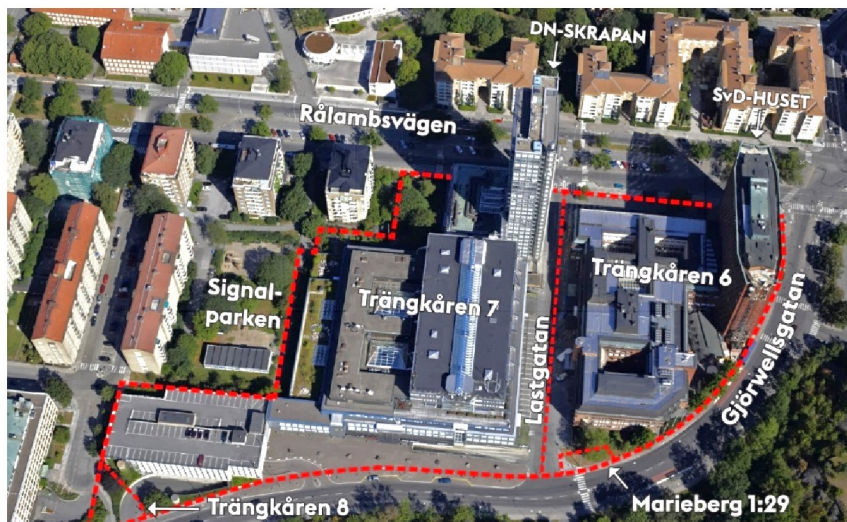
Planens syfte i samrådskedet

I samrådsskedet syftar planhandlingarna till att belysa viktiga knäckfrågor i projektet såsom möjligheten att uppföra höga byggnader på platsen samt planförslagets påverkan på riksintresset Stockholms innerstad och Bromma flygplats. Framtagna illustrationer av byggnadernas volymer syftar till att ge en bild av vad höga byggnader innebär på platsen och ge en bild av förslagen exploateringsgrad. Illustrationer visar alltså inte en färdig volym, form eller gestaltning. I nästa skede, granskningsskedet, fördjupas arbetet genom att bebyggelsens utformning och gestaltning tas fram. Då bebyggelsen är väl exponerad kommer kraven vara höga på byggnadernas gestaltning, disposition, volym och uttryck. I nästa skede genomförs därför parallellt uppdrag, vilket innebär att ett flertal arkitektkontor tar fram förslag till gestaltning av bebyggelsen. Utifrån parallellt uppdrag tas sedan ett slutgiltigt förslag fram.

Plandata

Läge, areal, markägförhållanden

Planområdet ligger centralt i stadsdelen Marieberg på Kungsholmen och är ca 2,8 hektar stort.

Vybild över planområdet med fastighetsgränser markerat i rött.

Planområdet vetter mot de två huvudgatorna Rålambsvägen i norr och Gjörwellsgatan i söder och i öster. Väster om och i direkt anslutning till planområdet ligger en mindre park, Signalparken samt flerbostadsbebyggelse.

Fastigheterna Trängkåren 6, 7, 8 och Marieberg 1:29 ingår i planområdet. Fastigheterna Trängkåren 6 och 7 ägs av Kommanditbolaget Trängkåren. Marieberg 1:29 och Trängkåren 8 ägs av Stockholms stad.

Inom planområdet ligger två karaktäristiska byggnader. Inom fastigheten Trängkåren 7 ligger Dagens Nyheters huvudkontor och inom Trängkåren 6 ligger före detta Svenska Dagbladets kontorshus där numera företaget Sweco har sina lokaler. I denna planbeskrivning benämns byggnaderna som DN-skrapan och SvD-huset.

Tidigare ställningstaganden

Översiktsplan

Kungsholmen beskrivs i översiktsplanen vara mitt i den pågående utvidgningen av innerstadens täta stadsmiljö, vilket innebär att det är angeläget med komplettering av bostäder, service och arbetsplatser. I översiktsplanen hänvisas till det tidigare framtagna programmet för Marieberg med beskrivningen att det finns stora möjligheter till stadsutveckling med en variation av bostäder, service, verksamheter samt nya och förbättrade offentliga rum. Vidare beskrivs att merparten av den nya bebyggelsen placeras vid Gjörwellsgatan och Västerbroplan och att förutsättningar för stadsutveckling i Marieberg påverkas av höjdbegränsningar och flygbuller från Bromma flygplats.

Förslaget är i enlighet med översiktsplanens fyra stadsbyggnadsmål och uppfyller strategi tre, att möjliggöra värdeskapande kompletteringar.

Program

Programmet för utvecklingen av Marieberg godkändes av stadsbyggnadsnämnden i oktober 2012. I programmet anges att Marieberg ska bli en blandad, tätare stadsdel med ca 1100 nya bostäder samt verksamhetslokaler för kontor, handel, service och skolverksamhet. Stadsdelen ska utvecklas på Mariebergs villkor till en integrerad del av staden.

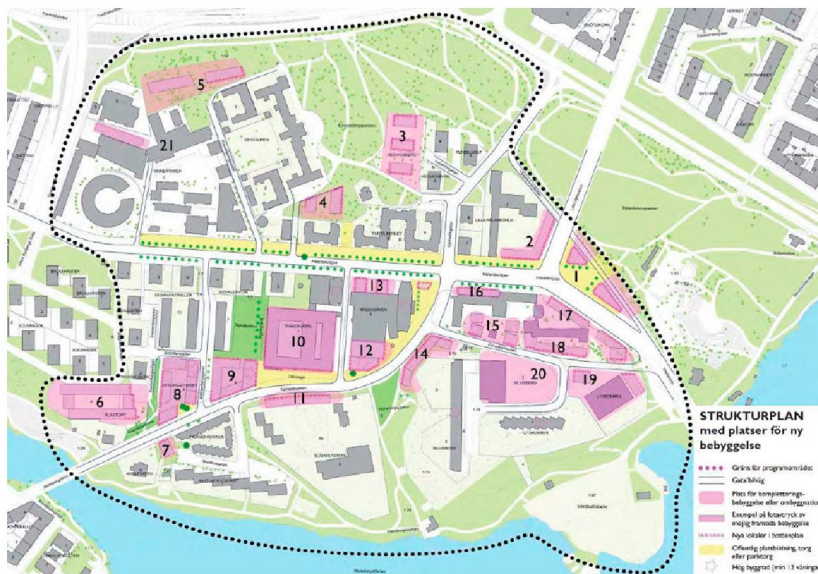

Illustration från programmet som redovisar fastigheter eller platser som bedöms lämpliga för förtätning. Trängkåren 6 och 7 omfattas av platserna 9, 10, 12 och 13.

Områdets kvaliteter ska förstärkas genom utvecklade och aktiverade stadsrum, parkmiljöer och grönstråk samt genom fler lokala kopplingar. I programmets strukturplan redovisas platser inom aktuellt område som bedömts som lämpliga för förtätning, platserna 9, 10, 12 och 13.

2015 tog Trafikverket fram en riksintresseprecisering för Bromma flygplats. Influensområdet för flygbuller berör Marieberg, och därför har kommunen valt att i dagsläget arbeta vidare med en komplettering av kontorsbebyggelse.

Detaljplan

Fastigheterna Trängkåren 6 och Trängkåren 7 berörs av DP 8520, vilken anger användningsändamål industri och kontor med butiker, restaurang, parkeringshus samt park och gata.

Marieberg 1:29 (Wennerbergsgatan, Gjörwellsgatan med mera) ingår i stadsplan 5218B, TDp 2013 - 11120 (tillägg till 5218B) som samtliga anger användningsändamål gatemark, park med mera.

Kommunala beslut i övrigt

Stadsbyggnadsnämnden beslöt 26 september 2019 att ge kontoret i uppdrag att påbörja planarbete för fastigheterna Trängkåren 6 och 7.

Riksintressen

Området omfattas av två riksintressen, riksintresse för kommunikationsanläggning Bromma flygplats och riksintresse för kulturmiljövården för Stockholms innerstad med Djurgården.

Bromma Flygplats är ett område av riksintresse för kommunikationsanläggning enligt 3 kap. 8 §, andra stycket miljöbalken (1998:808). Marieberg ligger inom Bromma flygplatsinfluensområde med höjd- och bullerbegränsningar. För nya byggnader och andra objekt inom planområdet gäller en maximal höjd mellan +90 och +100 meter över havet (m.ö.h). Befintlig byggnad, DN-skrapan, når dock upp till 105,6 m.ö.h.

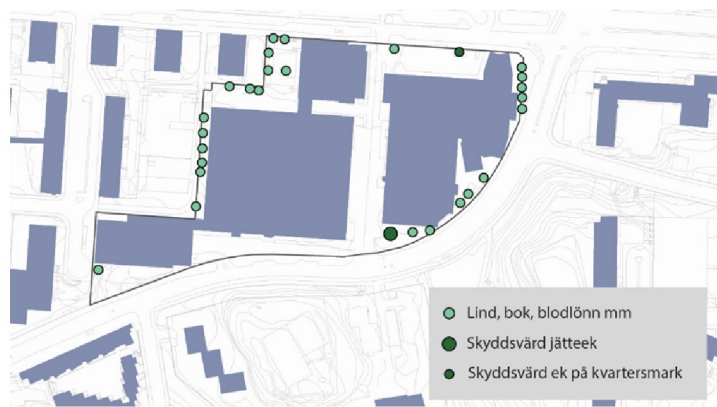
Området ligger inom influensområdet för flygbuller FBN 55 dBA enligt riksintressepreciseringen för Bromma flygplats. Tillkommande bebyggelse och andra förändringar får inte innebära att kapaciteten på Bromma flygplats riskerar att inskränkas eller att framtida funktion hotas. Stockholms innerstad med Djurgården (AB 115) är av riksintresse för kulturmiljövården vilket regleras i Miljöbalkens kapitel 3. Riksintresset ska skyddas mot påtaglig skada, vilket innebär att områdets kulturhistoriska värden ska bevaras och skyddas från åtgärder som medför påtaglig negativ kulturmiljöpåverkan.

Förutsättningar

Natur

Mark och vegetation

Planområdet består till största del av byggnader och hårdgjorda ytor. På platsen finns ett antal större träd t.ex. ek, lind, mm.

Karta över träd inom planområdet. Bland annat finns ek och ett flertal andra stora träd.

I det direkta närområdet finns relativt gott om vuxna, något äldre ädellövträd. Dessa träd (lön, lind och ask med inslag av andra lövträd) förekommer som planterade gatuträd, i mindre dungar och parker samt på mindre ytor med naturmark.

Naturvärden

Inom planområdet finns en så kallad jätteek (med en stam över 1 meter i diameter) på stadens mark vid Trängkåren 6. Området ingår i ett utpekat kärnområde för ek och området runt eken är utpekat som skyddsvärd trädmiljö av länsstyrelsen. Planområdet omfattas inte av något ESBO-område (ekologiskt särskilt betydelsefullt område).

Parker, rekreation och friluftsliv

Marieberg är välförsörjt med parker, aktivitetsytor, grönska, vattenkontakt och promenadstråk.

Karta över parker och grönytor i Marieberg.

Stora parker så som Råambshovsparken, Konradbergsparken, Mariebergsparken och Mariebergs strand är alla parker med höga värden och varierande innehåll, vilket ger en god tillgång till kvalitativa grönområden för både boende och arbetande i sina närmiljöer. De flesta parker i stadsdelen ligger i dess utkant på en lägre nivå vid vattnet med undantag av Signalparken.

Signalparken ligger mitt i stadsdelen, i anslutning till planområdet, dock dold bakom bostadshus och parkeringshuset inom fastigheten Trängkåren 7. Parken anlades som lekplats i mitten av 1930-talet och har ett stort värde då det finns brist på lekplatser i närområdet. Parken är nyligen upprustad.

DN-trädgården är en lugn oas intill Råambsvägen inom kvartersmark och ger ett relativt privat intryck. Detta kombinerat med muren som hindrar insyn till parken gör att den är lätt att missa, trots sitt centrala läge.

Markförhållanden

Markradon

Mätningar har genomförts inomhus inom fastigheterna Trängkåren 6 och 7. Samtliga värden ligger under riktvärdet 200 Bq/m³. Då värdena inomhus ligger lågt och platserna för föreslagna ny bebyggelse är och ska förbli underbyggt med garage bedöms markradon inte utgöra någon risk.

Översvämningssrisker

Området ligger skyddat från omgivningen utifrån ett skyfalls-perspektiv och tillrinning av skyfallsvatten från omgivningen in i planområdet bedöms vara mycket liten. Det finns däremot flera instängda områden inom planområdet som riskerar översvämning vid skyfall och därmed skada intilliggande byggnader.

Skulpturparken ligger ca 2 meter under nivån för Rålambsvägen. Infarten till befintligt garage i sydväst samt mindre områden vid Gjörwellsgatan, torget/parkeringsytan utmed Rålambsvägen samt västra sidan av Trängkåren 7 vid Signalparken är lågpunkter, se röda områden i kartan nedan.

Skyfallskartering - sannolikhet för översvämning med minst 0,1 m djup vid ett 100-årsregn. Stockholm Vatten och Avfall, samt miljöförvaltningen, 2015.

Vattenskyddsområde

Planområdet ingår i dels Mälaren- Riddarfjärden tillrinningsområde, dels Strömmens tillrinningsområde. Både Mälaren- Riddarfjärden (SE658020-162623) och Strömmen (SE591920-180800) är vattenförekomster enligt EU:s vattendirektiv, vilket innebär att det finns miljökvalitetsnormer som ska uppfyllas.

Miljökvalitetsnormer för vatten

För Mälaren- Riddarfjärden är den ekologiska statusen idag otillfredsställande (VISS, 2021-12-12). Ekologisk status uppnås inte främst på grund av hydromorfologisk påverkan samt olika utsläppskällor av näringsämnen och metaller. Vattenförekomsten har en tidsfrist till 2027.

Vattenförekomsten uppnår ej god kemisk status. Enligt miljökvalitetsnormerna ska god kemisk ytvattenstatus uppnås med undantag av bromerad difenyleter, kvicksilver och kvicksilverföreningar. Kvicksilver, polybromerade difenyletrar, PFOS, bly, antracen och tributyltenn uppnår inte god status i Riddarfjärden. Antracen, bly och blyföreningar samt tributyltennföreningar har en tidsfrist till 2027.

För Strömmens tillrinningsområde är den ekologiska statusen otillfredsställande (VISS, 2021-12-20) främst på grund av hamnverksamhet, morfologiskt tillstånd, och ett flertal olika källor för näringsämnen så som reningsverk, enskilda avlopp och urban markanvändning. Det har bedömts omöjligt att uppnå god status i recipienten med nuvarande funktion för hamnverksamhet. På grund av förutsättningarna är recipienten undantaget från att nå god ekologisk status med tidsfrist till 2027 respektive 2039 för olika kvalitetsfaktorer.

Kemisk status är idag ej god (VISS, 2021-12-20). Enligt miljökvalitetsnormerna ska god kemisk ytvattenstatus uppnås med undantag av bromerad difenyleter, kvicksilver och kvicksilverföreningar. Kvicksilver, polybromerade difenyletrar, PFOS, bly, antracen och tributyltenn uppnår inte god status i Strömmen. Antracen, bly och blyföreningar samt tributyltennföreningar har en tidsfrist till 2027.

Dagvatten

Planområdet ligger till största delen inom stadens kombinerade avloppsnät medan den södra delen av området ligger inom stadens duplicerade dagvattennät. I Rålambsvägen finns en kombinerad avloppsledning som leds till Henriksdals reningsverk med recipient Strömmen. I Gjörwellsgatan finns två separata dagvattenledningar med olika utlopp som leds till recipient Riddarfjärden, Mälaren. Det kombinerade ledningsnätet har en

begränsad kapacitet och tillförsel av dagvatten bör således begränsas i största möjliga mån.

Mariebergs historia

Det som kännetecknar Mariebergs historia är stadsdelens omvälvande förändringar genom historien. Tillägg har gjorts i stor skala med dominerande volymer eller ianspråktagande av stora markytor.

Länge var Marieberg landet utanför staden. Från 1600-talet och framåt förlades industrier, fabriker och institutioner här som inte fick plats eller som inte ansågs borde ligga inne i staden. Den sjönära stadsdelen kom att bli populär att vistas i på fritiden och under 1700- och 1800-talet uppfördes flera sommarvillor och malmgårdar här. Av dessa finns Triewalds malmgård och Villa Adolfsberg kvar.

På 1800-talet kom stora delar av området att användas för militära ändamål bl.a. förlades Högre Artilleriläroverket och en ammunitionsfabrik här. Bebyggelsen är idag riven, spåren från områdets militära historia finns kvar bl.a. genom kvartersnamn såsom Trängkåren. På 1800-talet tillkom även Konradsbergs mentalsjukhus.

Under 1930-talet växte ett behov fram av att utvidga Stockholm, framförallt med bostäder. En ny stadsplan var färdig 1937 och bostäder byggdes längs Gjörwellsgatan, Rålambsvägen och Wennerbergsgatan.

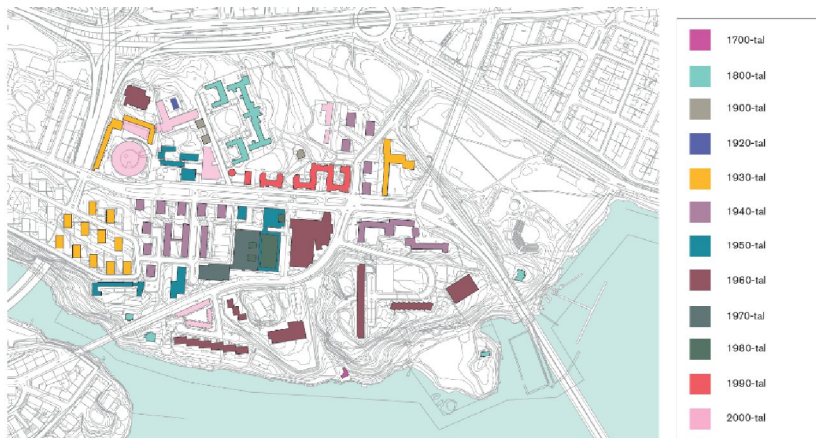
1945 togs beslutet om den så kallade Norrmalmsregleringen, även kallad Citysaneringen. I Klarakvarteren där de största saneringsåtgärderna gjordes låg Dagens Nyheter och Svenska Dagbladets redaktioner som i samband med detta blev hänvisade till nybyggnadstomter i Marieberg. 1958 antogs en ny detaljplan som möjliggjorde uppförandet av de två höga tidningshusen och de höga bostadshusen vid Fyrverkarbacken. Under 1990- och 2000-talen kompletterades stadsdelen med bostäder och skolbyggnader. Idag finns ett kluster av skolor norr om Rålambsvägen.

Landskapsbild/stadsbild

Stadsbyggnadskaraktärer

Marieberg är en brokig stadsdel och består av bebyggelse och områden med mycket skilda karaktärer. Allt från klassiska axlar vid Konradsbergs sjukhus, till 1930- och 40-talets bostadshus i öppet planmönster, till 60-talets kontor och industribyggnader, höghus och stora skivhus. En större del av bebyggelsen är

uppförd i en öppen eller halvöppen struktur som samspelar med landskapet.

Karta med övergripande historik över nybyggnadsår. Utdrag ur Kulturmiljöanalys 200925.

Utmärkande för stadsdelen är också den stora skillnaden i exploateringsgrad. Den tätare strukturen återfinns centralt i området med den höga bebyggelsen och de stora kvarteren och utanför finns den betydligt lägre bebyggelsen med så kallade hus i park.

Den höga bebyggelsen från huvudsakligen 1960-talet bygger på en tidstypisk relation mellan stora byggnadsvolymer i ett öppet landskap, med omgivande grönska och vatten. Gruppen av byggnader och det sätt som byggnaderna samspelar speglar sin tillkomsttid. Bebyggelsegruppen består av arkitektoniska solitärer, vilka skiljs åt av höjd, orientering, fasadmaterial och fasaduttryck. Det sammanhållande är det renodlat modernistiska formspråket, och det sätt som de storskaliga volymerna balanseras mot varandra till en asymmetrisk komposition.

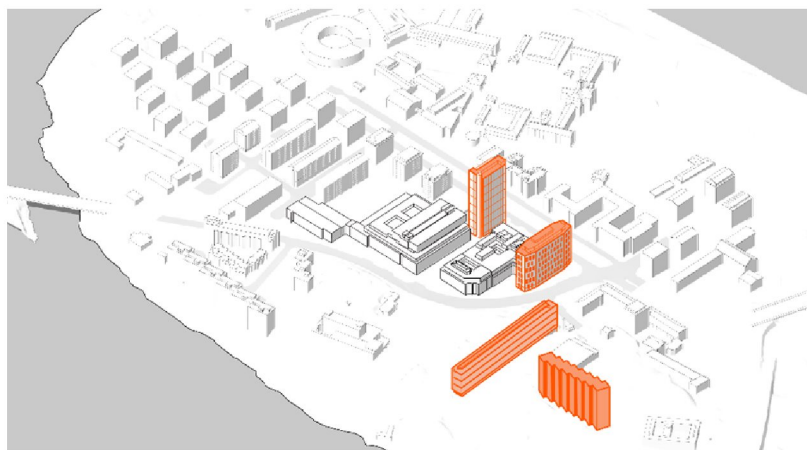

Illustration som visar hög bebyggelse i ett öppet landskap med omgivande grönska och vatten. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

Stockholms silhuett

Bebyggelsen inom fastigheterna Trängkåren 6 och 7 tar plats i stadens siluett och är en del av dess karaktär.

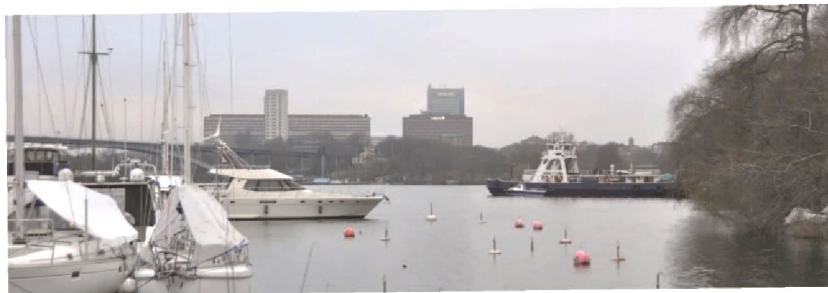
Stenstadens siluett utgör en bas från vilken kyrkor och enskilda höga byggnader sticker upp. Strax utanför stenstadens rand bryts horisonten av Mariebergs kluster, där volymerna samspelar för att bilda en visuell enhet. (Kulturmiljöanalys 200925). Vy från Skinnarviksberget på Södermalm. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

Stadssiluetten består av varierande höga och låga byggnader. Innerstadens taklandskap och kvartersbebyggelse bildar en sammanhållen siluett som präglas av tidsbundna stilideal. Siluetten bestod länge av låg bebyggelse med kyrktorn som stack upp över takåsarna utspritt i staden. Mellan 1950–1970-talet planerades och uppfördes modernismens höga skivhus som avbrott mot den äldre kvartersstaden. Tidsepoken präglar Stockholms stad med höghus och skrapor som sticker upp mellan kyrktornen. Byggnaderna fick samma höjder som de äldre tornen men med andra proportioner och bredd. Wennergrens Center, Hötorgscity, Skatteskrapan, Folksamhuset och DN-skrapan tillkom under denna tid.

Byggnadsklustret i Marieberg är en tydlig visuell punkt i stadens siluett, som en markör för 1960-talets expansion, stadsbyggande och en ny eras bebyggelseutveckling. Klustrets placering i Marieberg var väl vald. Platsen gav möjlighet att bygga högt utan att konkurrera med den gamla stadens maktbyggnader.

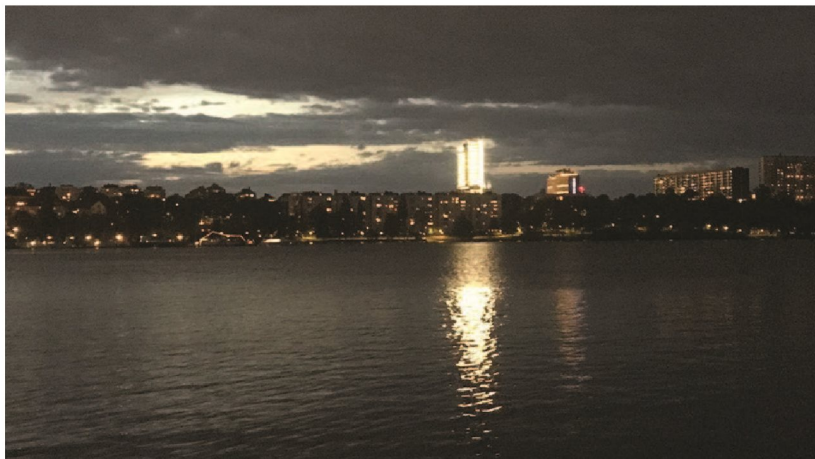

Vy från Södermälarsstrand, Münchenbryggeriet. På håll markeras Marieberg i stadsbilden genom en, för stadsmiljön i övrigt, avvikande skala.

Vy från Norrmälarstrand. Bebyggelse på höjden. Sett från vattnet är grönskan det i förgrunden.

Efter mörkrets infall utgör Marieberg en särpräglad del av Stockholms nattsilhuett, där DN-skrapan uppenbarar sig som en pelare av ljus. Byggnaden är ett landmärke och är ett av de mest upplysta kring Riddarfjärden.

Vy från Gröndal. Ljuset från DN-skrapan speglar sig i Riddarfjärden. Spegelbilden varierar i styrka och utbredning beroende på årstid och styrka. Bild: White arkitekter.

Befintlig bebyggelse

Bebyggelsen inom planområdet är väl synlig i stadsdelen med sitt centrala läge, de stora kvarteren och den höga skalan.

Vybild från öster över fastigheterna Trängskåren 6 och 7. Bebyggelsen är tidstypisk med sitt modernistiska formspråk och består av olika solitärer med olika individuella uttryck.

Bebyggelsen utgör ett tydligt modernistiskt kluster, där materialverkan och färgsättning samspelar och skapar tydliga identiteter inom klustret. Byggnaderna karaktäriseras av att de fyller hela kvarter likt en anläggning. Volymerna är uppbrutna så att det uppstår olika typer av stadsrum kring kvarteren.

Byggnader inom fastigheten Trängskåren 6

Inom fastigheten Trängskåren 6 finns den ursprungliga anläggningen för Svenska Dagbladet, ritad av Anders Tengbom. Svenska Dagbladet lämnade byggnaderna 2001, och idag har företaget Sweco sitt huvudkontor i byggnaden. Anläggningen består, på modernistiskt manér, av en hög- och en lågdel som i uttryck binds samman av det röda teglet. Kontorsbyggnaden är 14 våningar hög och produktionsbyggnaden 5 våningar. Materialverkan och kulör skiljer sig från de övriga volymerna i Marieberg. Detta tillsammans med högdelens skulpturala volymverkan ger anläggningen en tydlig och avgränsad identitet.

Högdelen inom Trängkåren 6 bildar en bred front mot Riddarfjärden och Västerbron. Byggnadens form, i kombination av det röda teglet och den symmetriska fönstersättningen, ger intryck av höga arkitektoniska kvaliteter. Takavslutet är skarpt mot himlen och karaktäristiskt för det tidiga 1960-talets arkitektur. Bild från Kulturmiljöanalys 200925.

Lågdelen byggdes ut 1991 med en tillbyggnad som tidigare har inhyst en gymnasieskola, men som idag är kontor.

Lågdelen mot Rålambsvägen.

Tillbyggnaden utmed Gjörowellgatan.

Trängkåren 6 innehåller idag förutom kontor bland annat en lunchrestaurang, apotek, systembolag, livsmedelsbutik, frisör och ett större garage.

Byggnader inom fastigheten Trängkåren 7

Likt fastigheten Trängkåren 6 utgörs bebyggelsen inom fastigheten Trängkåren 7 av ett modernistiskt byggnadskomplex bestående av en hög- och en lågdel. DN-skrapan, ritades av Paul Hedqvist arkitektkontor och stod klart 1965. Högdelen är ett 26

våningar högt skivhus för kontor med en sammanbyggd lågdel på 4 våningar, även kallad Tidningshuset.

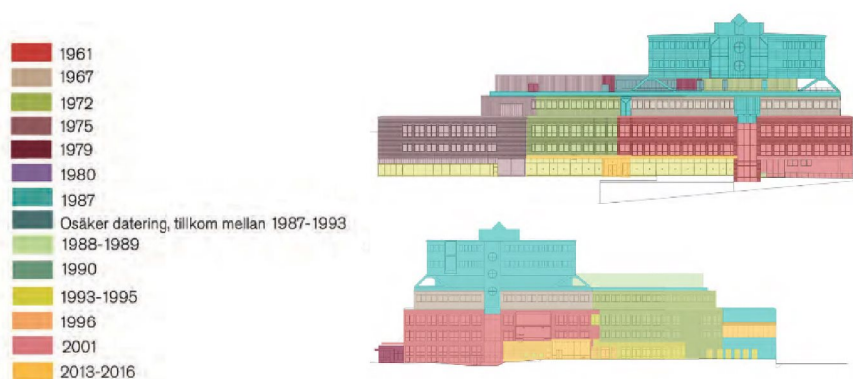
Tidningshuset med
påbyggnaden
Månlandaren.

Parkeringshuset.

DN-skrapans höjd är påtaglig även i dess direkta närmiljö. Med sin symmetriska fasaduppbyggnad, upplevelsen av förskjutna lameller samt det asymmetriskt placerade trapphuset utgör högdelen en byggnad som är karaktärsskapande i alla skalor.

Tidningshuset har byggts på och byggts till i olika omgångar och dess olika utvecklingsskeden och förändringar går tydligt att avläsa i fasad. Bland annat tillkom under slutet av 1970-talet ett parkeringshus med sim- och motionshall och 1987 tillkom en påbyggnad om två våningar kallad Månlandaren.

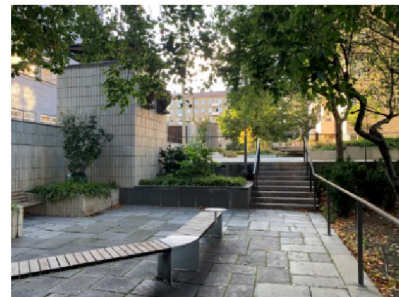
Tidningshuset har byggts på under olika skeden. Förändringar i årtal för exteriör. Tidningshusets södra fasad (övre illustrationen) samt norra fasad (undre illustrationen).

DN-skrapan, det lägre Tidningshuset samt till viss del Månlandaren präglas av en gemensam utformning med fasadmateriäl i blå chamotte (en typ av keramik), aluminiumfönster och blåa plåtar. Bebyggelsen innehåller idag kontor, konferenslokaler, restauranger, simhall, tandläkare och parkeringshus samt ett större garage som även inrymmer en bilverkstad.

Inom fastigheten Trängkåren 7 finns DN-trädgården som även kallas Skulpturparken.

DN-trädgården, även kallad Skulpturparken.

Gemensam lastgata

De båda kvarteren länkas samman av en gata inom kvartersmark som ursprungligen hade funktionen som lastgata för tidningsproduktion. Gatan har inget officiellt namn men kallas i denna planbeskrivning för *Lastgatan*.

Lastgatan med Trängkåren 6 till höger och Trängkåren 7 till vänster.

Området karaktäriseras av hårdgjord markyta, lastkajer, infart till garage och tunga skärmtak som sträcker sig ut från fasaderna. Lastgatan bidrar till förståelsen av den relation de två tidningskvarterens ursprungligen hade. Relationen är avläsbar genom att de båda frontar med lastkajer och skärmtak mot lastgatan. Funktionen som lastgata är fortfarande tydligt avläsbar då utrymmet ännu idag används för enbart trafik på en omarkerad väg, idag dock för angöring och parkering.

Kulturhistoriskt värdefull miljö

Kulturhistorisk klassificering

Fastigheterna Trängkåren 6 och 7 är blåklassade enligt Stadsmuseets klassificeringskarta, vilket innebär den högsta kulturhistoriska klassen och att en byggnad/fastighet är av synnerligen stort kulturhistoriskt värde.

Stockholm stadsmuseums klassificeringskarta. Bebyggelsen inom fastigheterna Tränggåren 6 och 7 är blåklassade.

Kulturmiljöns känslighet och utvecklingspotential

I den kulturmiljöanalys (KMA) som tagits fram under planarbetet förs ett resonemang kring kulturmiljöns känslighet och utvecklingspotential. På ett övergripande plan kan konstateras att det främst är högdelarna samt den så kallade Månlandaren som pekas ut som mest känsliga, samt de äldre byggnadsdelarna inklusive lastgatan.

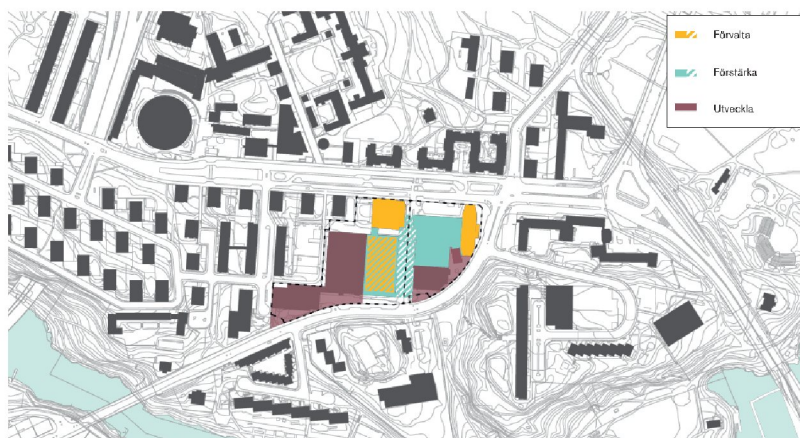

Illustration från kulturmiljöutredningen som övergripande visar de olika byggnadernas känslighet och utvecklingspotential. Gul färg innebär förvalta, turkos innebär förstärka och lila innebär utveckla.

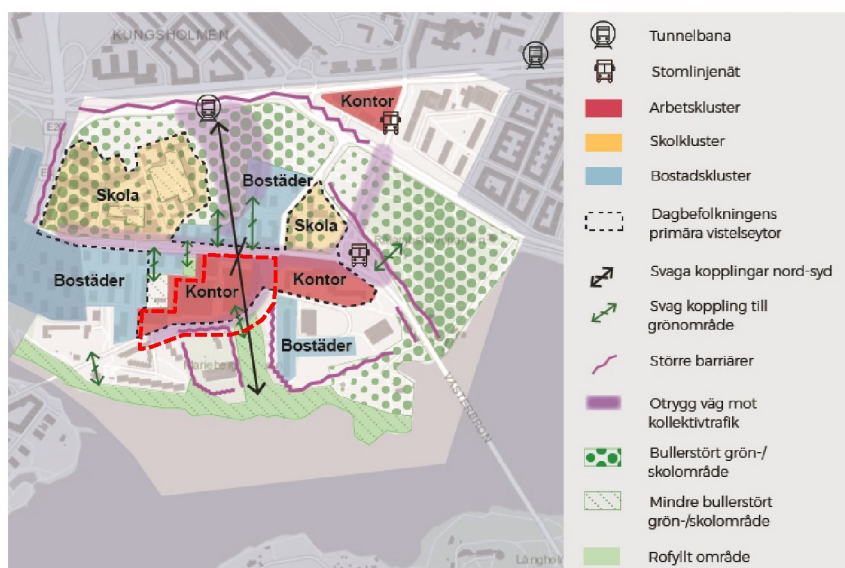
Även det gestaltningssmässiga samspelet mellan de olika anläggningarna pekas ut som känsligt. Det lyfts fram att det vid addering av tillägg är viktigt att de olika byggnaderna även fortsättningsvis ska framstå som olika individer, vara tydligt avläsbara och spegla sin tillkomsttid. En förutsättning är att områdets berättelser förblir avläsbara och att tillägg görs med hög arkitektonisk kvalitet.

Befolkning och samhällsfunktioner

I Marieberg bor ca 3300 personer (2021). Marieberg är ett förhållandevis typiskt innerstadsområde sett till sociala parametrar. Området domineras i hög utsträckning av skolor,

kontorsverksamheter och större institutioner. Skillnaden mellan Mariebergs natt- och dagbefolkning är markant, över 12 000 förvärvsarbetare och skolungdomar vistas i Marieberg dagtid, vilket nästan är fyra gånger så stor befolkning som den totala nattbefolkningen.

Funktionerna i området (bostäder, arbetsplatser och skolor) är placerade i större sammanhängande områden utan mycket utbyte mellan varandra. Bostäderna hittas klustrade för sig, liksom större skolområden, arbetsplatsområden och grönområden. Det finns många målpunkter i området, såsom parkerna, arbetsplatserna men brist på mötesplatser, allmänna neutrala offentliga rum där de olika målgrupperna kan mötas.

Mariebergs olika funktioner. Kontor, bostäder skolor och institutioner ligger åtskilda från varandra. Få mötesplatser finns i stadsdelen. Ungefärligt planområde markerad med röd streckad linje. Illustration: WSP.

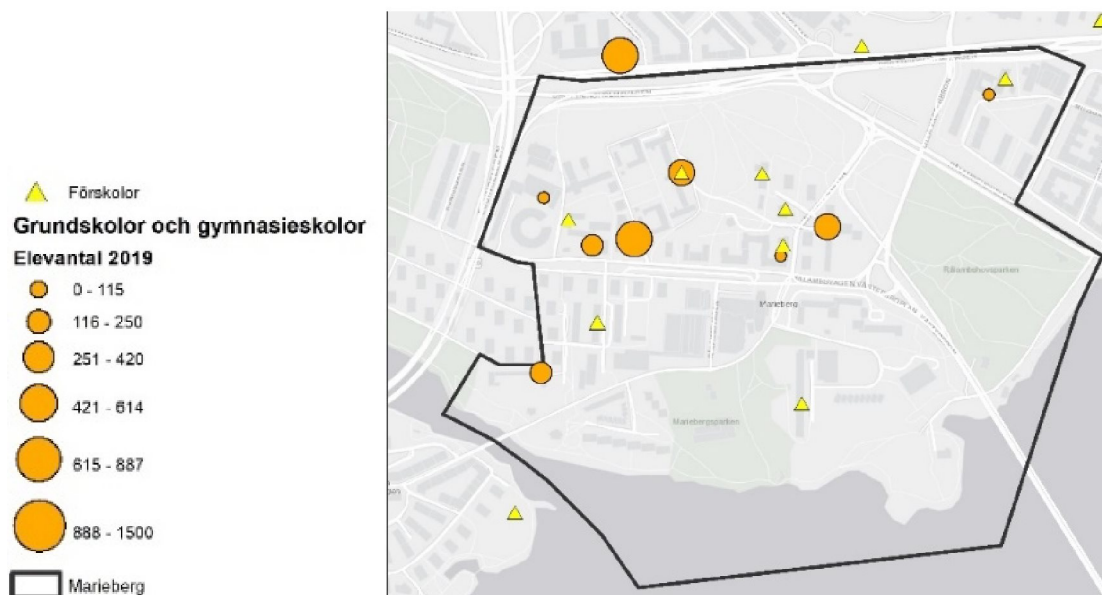
De mötesplatser som finns i området utgörs främst av närliggande parker. De potentiella mötesplatser som finns i planområdet i dagsläget har framför allt funktion som trafikytor. Söder om DN-skrapan ligger DN-torget vilket till största del har en trafikal funktion idag, då det rymmer både infart samt ramp till parkeringsgarage, angöringsfickor och en stor mängd cykelparkeringar. Vid Rålambsvägen ligger Rålambstorget som till största del består av parkeringsplatser.

Offentlig service

Skola och förskola

Två stora skolområden finns, Rålambshovsskolan och Konradsbergs institutionsområde. Inom stadsdelen finns nio förskolor, fem grundskolor och en gymnasieskola. Cirka hälften

av Kungsholmens grundskolor finns i Marieberg. I Marieberg finns behov av idrottsplatser utifrån att många av skolor är lokaliserade hit.

Mariebergs grundskolor och förskolor. Bild: WSP, 2020.

Sjukvård

I norra delen av Marieberg finns en vårdcentral. På gångavstånd från Marieberg, hittas S:t Görans sjukhus.

Kommersiell service

Trots den stora dagbefolkning är utbudet av urbana verksamheter, så som handel, service, restauranger, caféer och kultur, begränsat. Kommersiell service finns främst i DN- och SvD-huset samt på några platser längs Rålambsvägen och Gjörwellsgatan. Inom planområdet finns exempelvis systembolag, frisör, bank, Hemköp, restauranger och café. I parkeringshuset inom fastigheten Trängkåren 7 finns en motions- och simhallsanläggning.

Kontor

Kungsholmen har en stor näringslivsattraktivitet. Många stora företag är etablerade här och många pendlar till Kungsholmen för att arbeta. Andelen lediga lokaler på Kungsholmen är endast 1 % och har varit låg under en lång tid (2019).

Det finns flera stora arbetsgivare i Marieberg. De största branscherna i området är företagstjänster, transport, information, kommunikation och utbildning.

Inom planområdet ligger två av stadsdelens viktiga målpunkter, DN- och SvD-huset som har ett stort antal arbetande och besökande varje dag.

Gator och trafik

Marieberg kan paradoxalt beskrivas både som centralt och perifert.

Barriärer. Illustration: WSP.

Området ligger ett stenkast från Stockholms mest centrala delar men är samtidigt dåligt sammankopplad med resten av staden. Det är svårt att nå området som gående på grund av de stora barriärerna; E20, E4, Drottningholmsvägen, Västerbron och vattnet.

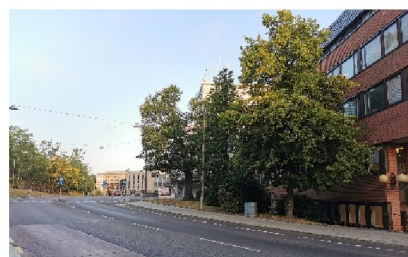
Gatunät

Rålambsvägen och Gjörwellsgatan är Mariebergs huvudgator och knyter samman Marieberg med Fredhäll och Essingeöarna. Gatorna har relativt höga biltrafikflöden, 16 400 respektive 9 400 (Trafik-PM 200828), och är viktiga för kollektivtrafikframkomlighet. Gjörwellsgatan är idag överdimensionerad för den trafik som passerar.

Rålambsvägen och Gjörwellsgatan har karaktär av genomfartsgator. Speciellt Gjörwellsgatan där långa sträckor saknar fasader i gatuliv och med byggnader med slutna bottenvåningar.

Parkeringshusets fasad inom Trängkåren 7 mot Gjörwellsgatan med ramper och slutna fasader.

Kontorshuset inom Trängkåren 6 ligger nedsänkt i förhållande till gatan.

Orienterbarheten i både planområdet och Marieberg upplevs som svår då Marieberg saknar en inre sammankopplad väv med gator och gångstråk, vilket gör det svårt att navigera i området. Speciellt tvärkopplingar i nordsydlig riktning saknas.

Utsnitt i samma skala. Mariebergs stadsväv respektive traditionell tät innerstadsväv med sluten kvartersstruktur (ex Östermalm, Trängskårens gatustruktur ovanpå i gult). Bilderna tydliggör kvarteret Trängskårens storlek och brist på kopplingar. Illustrationer: WSP.

Den fysiska strukturen i området med få korsande stråk, låg orienterbarhet, få ögon mot gatan och funktionskluster skapar sämre förutsättningar för trygghet. Tryggheten för boende i Marieberg är generellt stor men trygghetsundersökningen visar att Mariebergsborna upplever att mörka områden och dålig belysning i stor utsträckning stör ordningen i området där de bor.

Lastgatan som löper tvärs genom planområdet är en viktig och gen koppling mellan Gjörwellsgatan och Rålambsvägen. Gatan ligger inom privat mark och är utformad för godstrafik, men här blandas personbilstrafik, cyklister och fotgängare och kan därför upplevas som en otrygg miljö.

Bilparkering

Det finns totalt ca 990 parkeringsplatser. Av dessa finns 430 platser i parkeringshuset, 495 platser i garage under mark och resterande 65 platser som markparkering.

Gång- och cykeltrafik

De finns få tvärkopplingar inom planområdet men också i stadsdelen. Detta gör att det blir svårare att hitta gena, lätt-orienterade gångvägar, vilket ofta minskar attraktiviteten för gående. Gjörwellsgatan saknar bitvis fasader i direkt gatuliv, och kan därför upplevas som otrygg nattetid.

Kartbild med dagens cykelvägnät i Marieberg. Utdrag från Trafik-PM.

Västerbron är del av ett regionalt cykelstråk mellan Roslagstull och Hornstull, och används av många cykelpendlare. Inom Marieberg utgör även Gjörwellsgatan ett populärt cykelstråk mellan arbetsplats och bostad. Cykel- och gångstråket längs med Gjörwellsgatans norra sida är väl trafikerat av gående och cyklister, vilket ibland ger upphov till konflikter på grund av brist på utrymme samt otydlig utformning. På DN-torget korsar cykelbanan torgytan och kan misstas för en gångbana i sin utformning. Torgytan är belagd med gatsten och cykelbanan med tvärliggande plattare stenar, vilket gör att den uppfattas och används som gångbana.

Cykelparkering

Inom fastigheterna Trängkåren 6 och 7 finns 440 parkeringsplatser för cykel varav 310 platser finns i garage. Ca 255 parkeringsplatser finns i områdets närhet på gatumark. I dagsläget är antalet cykelparkeringsplatser underdimensionerat behovet, vilket leder till att många cyklar står parkerade på andra fria ytor. På ytan framför SvD-huset är cykelparkeringen ofta full, och flertal cyklar står mot väggar och träd.

Kollektivtrafik

Närområdet har god kollektivtrafiksörjning med två särskilt viktiga knutpunkter, Västerbroplan och Thorildsplan. Båda ligger i stadsdelens ytterkanter utan attraktiva länkar in i stadsdelen. Västerbroplan, som är vältrafikerad av flera busslinjer, ligger 200 meter väster om planområdet. Platsen har en mycket komplicerad trafiksituation och många övergångsställen. Thorildsplans tunnelbana ligger ca 400 meter norr om planområdet och nås genom gångstråk i parkmiljö vilket kan upplevas som otryggt när det är mörkt. Från planområdet saknas tydligt siktstråk eller väg att ta. I stadsdelen finns ett flertal busshållplatser längs Gjörwellsgatan

och Rålambsvägen som trafikeras av buss 56, 91 och stombusslinje 1.

Störningar och risker

Elektromagnetiska fält

En elnätstation finns under mark i Gjörwellsgatan direkt söder om Trängkåren 7. Åtkomst till denna sker via det underjordiska garaget inom Trängkåren 7.

Förorenad mark

Inom fastigheten Trängkåren 6 har det funnits en drivmedelsanläggning, vilket kan ha gett upphov till främst oljeföroreningar.

Inom både fastigheten Trängkåren 6 och 7 har det bedrivits tryckeriverksamhet. Sådana verksamheter använder sig av tungmetaller och lösningsmedel som kan leda till föroreningar i mark och vatten. Verksamheterna kan även ha använt sig av klorerande lösningsmedel, som är svårnedbrytbara och därmed kan leda till omfattande påverkan under en längre tid. Gaser med lösningsmedel kan avgå från grundvattnet vilket gör att föroreningar även i intilliggande mark kan påverka planområdet. Inom de närliggande fastigheterna Signallyktan 3 och Trängkåren 3 finns det eller har det funnits kemptvätt vilka också använder klorerande lösningsmedel. Fördjupade studier kommer att ske i nästa skede.

Luft

Inom planområdet överskrider inga miljökvalitetsnormer för varken partiklar (PM10) eller kväveoxid (NO₂).

Buller, vibrationer

Området ligger inom influensområdet för flygbuller FBN 55 dBA enligt riksintressepreciseringen för Bromma flygplats.

Planområdet utsätts även för vägtrafikbuller från Gjörwellsgatan och Rålambsvägen med nivåer upp till 70 dBA (dygnsekvivalent).

Planområdet består av fyllnadsmassor ovan berg vilket inte tyder på risk för vibrationer i tillkommande byggnader.

Farligt gods

Närmaste transportled för farligt gods är Essingeleden (Primär väg) på ett avstånd om ca 270 m. På gatorna närmast planområdet får farligt gods inte framföras.

Planförslag

Samrådets syfte och läsanvisning av volymer

Samrådet syftar till att belysa viktiga knäckfrågor i projektet bland annat undersöka möjligheten att uppföra höga byggnader på platsen. Framtagna illustrationer av byggnadernas volymer syftar till att ge en bild av vad höga byggnader innebär på platsen samt ge en bild av förslagen exploateringsgrad. Illustrationer visar alltså inte en färdig volym, form eller gestaltning. Detta studeras i nästa skede. Framtagna utredningar har utgått från illustrerade volymer för att kunna visa påverkan på platsen t.ex. sol och skugga.

Stadsbyggnadsvision

I detaljplanearbetet har en vision har tagits fram för planområdet: *Marieberg ska utvecklas till en levande, attraktiv och hållbar stadsdel*. Visionen har utgått från översiktsplanens fyra mål samt från det tidigare programarbetet för Marieberg.

Planförslaget har utarbetats utifrån tre delmål:

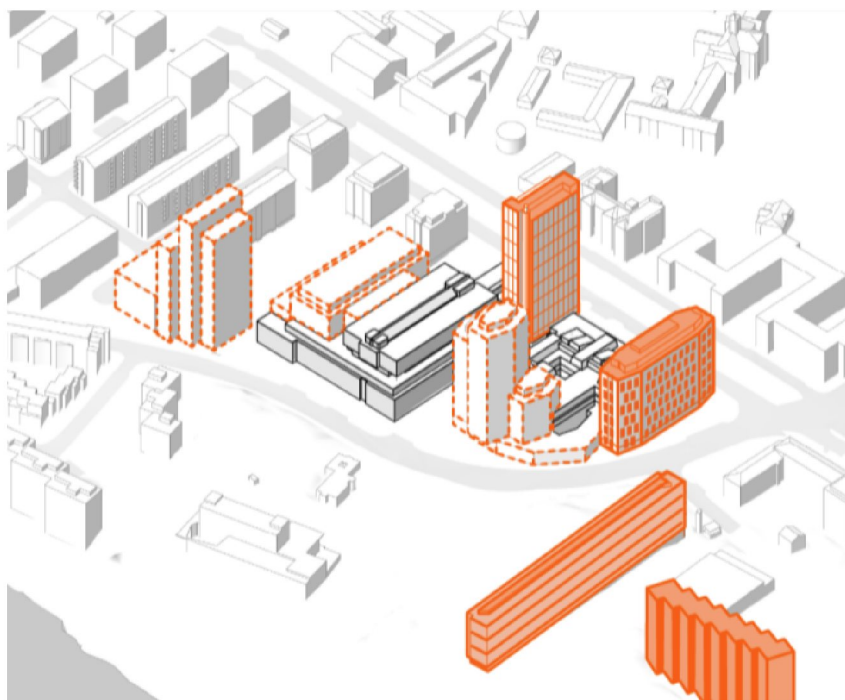
En sammankopplad stadsdel: En promenadvänlig och orienterbar stadsdel som upplevs som en självklar del i innerstaden.

En socialt och miljömässigt hållbar stadsdel: En trivsamt stadsdel att bo, arbeta och vistas i. Stadsmiljön ska vara resiliënt och värna om klimatet.

En varierad stadsdel med identitet: Variation i funktioner och arkitektoniska uttryck. Ny bebyggelse ska ha hög kvalité och ge förutsättningar för ett rikt stadsliv.

Förslagets huvuddrag

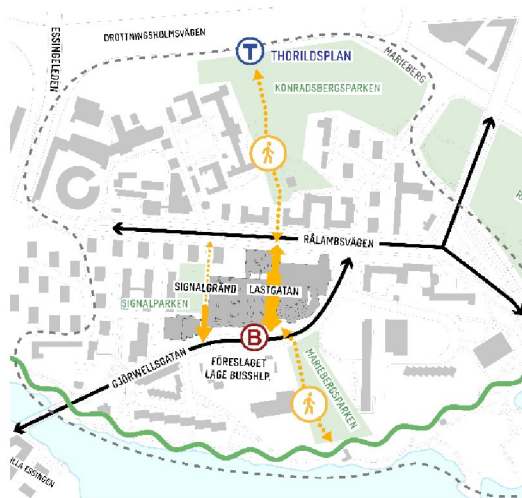
Planförslaget innebär att fastigheterna utvecklas med nya kontor, handel och service, nya stråk och kopplingar, och fler mötesplatser. Ny bebyggelse föreslås i form av högre bebyggelse på två platser samt en påbyggnad på en befintlig byggnad. Gjörwells-gatan föreslås omvandlas från karaktär av bak-/genomfartsgata med byggnader med slutna bottenvåningar till levande stadsmiljö med entréer och verksamheter i husens bottenvåningar, och med platser för aktivitet och vistelse. För att möjliggöra denna utveckling föreslås tre byggnader att rivas.

Den nya bebyggelsen aktiverar och stärker Gjörwells-gatan. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

Gatustruktur/kopplingar:

Området föreslås förstärkas med fler kopplingar för att ge ökad genhet och förbättrad orienterbarhet. Lastgatan blir ett viktigt stråk i nord-sydlig riktning som kopplar de centrala delarna till tunnelbanan i norr och Mariebergsparken och vattnet i söder. Signalgränd förlängs och skapar ett tvärstråk mellan Rålambsvägen och Gjörwells-gatan genom att befintligt parkeringshus rivs. Signalparken får därmed en ny entré från DN-torget och Gjörwells-gatan.

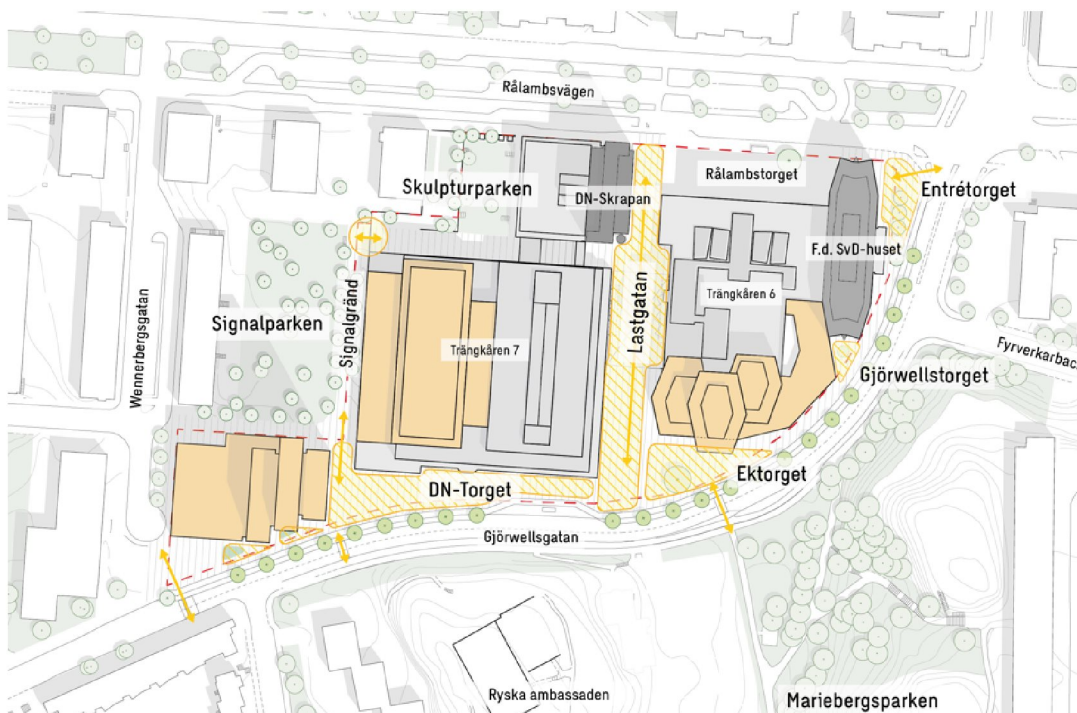
Omvandling av Lastgatan bidrar till en starkare koppling mellan Thorildsplan och vattnet.
Illustration: Sweco arkitekter.

Gjörwellsgatan

Gjörwellsgatan utvecklas som huvudgata. Förslaget innebär en omDispositionering av trafik- och logistikytor vilket möjliggör större ytor för gående och cyklister och att befintliga torg och nya platser kan utvecklas för vistelse.

Mötesplatser

Nya mötesplatser tillskapas och befintliga utvecklas. Utmed Gjörwellsgatan skapas en sekvens av platser; Entrétorget, Gjörwellstorget, Ektorget och det lite större DN-torget. Samtliga varutransporter som idag sker vid Lastgatan flyttas ner i ett underjordiskt garage med in- och utfart vid Gjörwellsgatan.

Illustrationsplan. Ny bebyggelse utmed Gjörwellsgatan. Nya byggnader är gul/orangefärgade och befintliga är grå. Nya torg, platser och ny grönska tillskapas.
Illustration: Sweco arkitekter.

Lastgatan omvandlas från att vara ämnad för godstrafik och bilparkering till en promenadgränd och viktig mötesplats med utåtriktade verksamheter såsom uteservering, event mm. Signalparken som rustades upp 2021 får en ny entré mot DN-torget och Gjörwellsgatan. En ny trappa kopplar samman Signalparken och DN-trädgården.

Rivning och bevarande

Tre byggnader, ett parkeringshus, en envånings utbyggnad och ett kontorshus, föreslås att rivas (se röd markering i bilden nedan) för att möjliggöra den nya bebyggelsen.

Tre byggnader föreslås rivas, rödmarkerade. Byggnaderna tillhör ej ursprungsanläggningarna utan har tillkommit under senare tid. Även ett fläkttrum, gulmarkerat, föreslås rivas för att möjliggöra påbyggnad.

Rivningen av parkeringshuset möjliggör att Signalparken får en ny entré mot Gjörwellsgatan och länkas ihop med DN-torget. Övrig befintlig bebyggelse bevaras och är, där det bedöms lämpligt, försedd med skyddsbestämmelse på plankartan för att skydda dess kulturhistoriska värden.

Stadsbyggnadsprinciper

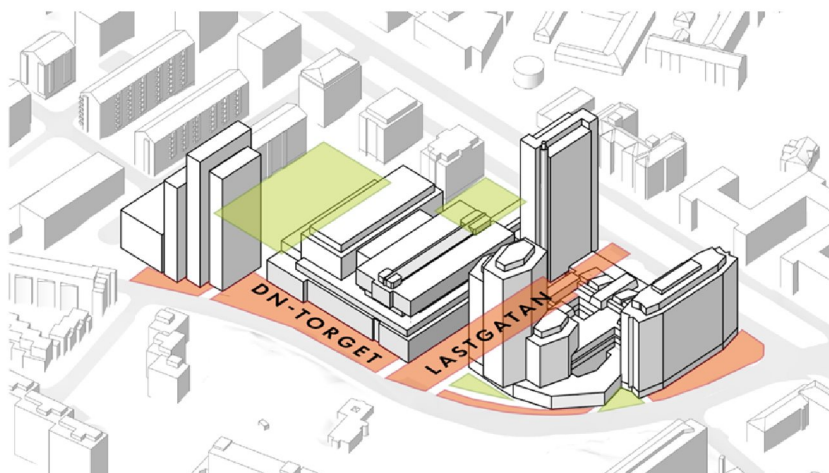
Övergripande

Ett antal stadsbyggnadsprinciper har tagits fram avseende *placering och volym, mötesplatser och stråk* samt *förhållnings-sätt till stadens silhuett* för att tydliggöra viktiga riktlinjer för den nya bebyggelsen. Dessa kommer att ligga till grund för nästa skede då bebyggelsens gestaltning kommer att tas fram.

Placering och stråk

De höga byggnadernas placering ska stödja orienteringen i stadsdelen och stärka viktiga stråk och platser. Genom att placera

en ny hög byggnad med sin huvudentré i korsningen mellan Gjörwellsgatan och Lastgatan skapas en ny målpunkt som aktiverar ett nytt flöde genom Lastgatan och kvarteret. En placering av hög byggnad vid DN-torget ska stärka torgets betydelse som viktig plats.

De höga byggnadernas placering stärker viktiga stråk och platser. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

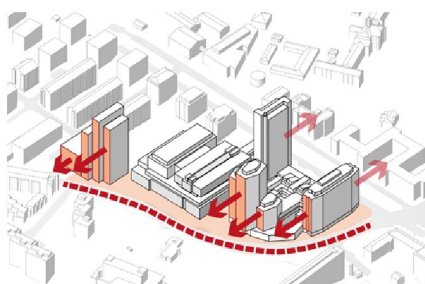
Den nya bebyggelsen ska placeras så att Gjörwellsgatans karaktäristiska flikighet består. Förskjutningen beskriver Gjörwellsgatans krökning och skapar en serie mindre platser. Resultatet blir en visuellt och rumsligt rikare stadsmiljö.

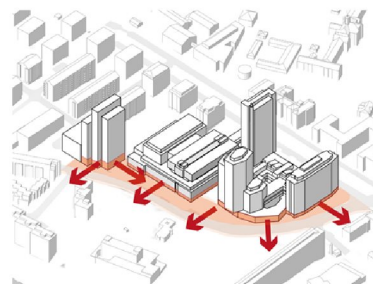
Flikighet i stadsrummet skapar platser. Nya byggnader förskjuts för att förstärka den karaktäristiska flikighet som finns i planområdet och Marieberg. Stjärnor markerar höga byggnader. Illustration: Sweco arkitekter.

Riktningar, höjder och bottenvåningar

Byggnadernas placeringar utmed Gjörwellsgatan skapar nya målpunkter och aktivitet i gaturummet. Placeringen följer den struktur som finns i Marieberg där de höga byggnadernas gavlar är exponerade mot gatan.

Gjörwellsgatan stärks. Ny bebyggelse vänder sig mot Gjörwellsgatan. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

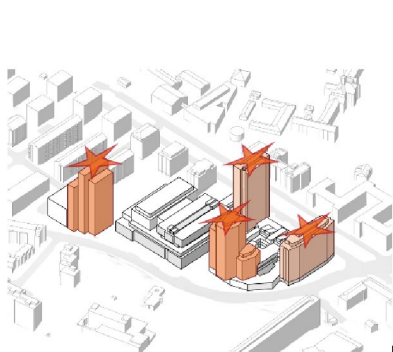

Byggnadernas bottenvåningar vänder sig utåt och aktiverar torg och gaturum. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

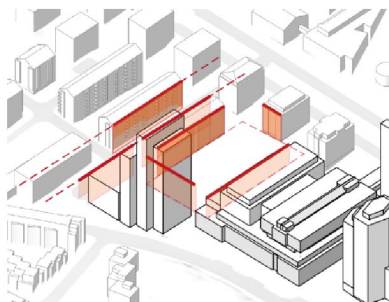
Området präglas idag av de höga byggnaderna och upplevelsen av en storskalighet. Även den tillkommande bebyggelsen är hög, med en högsta höjd om ca +97 meter över havet, vilket är i höjd med DN-skrapan. Karaktäristiskt för befintlig komposition är även variationen i höjd. Nya byggnader ska även de variera i höjd och åstadkomma spänst/kontrast i relation till befintliga. Den nya bebyggelsen ska i sin utformning och gestaltning underordna sig DN-skrapans roll i stadsbilden.

Den nya bebyggelsen behöver hantera flera skalor i mötet med befintlig bebyggelse, mot gaturummet och mot offentliga platser som Signalparken. Den lägre tillkommande bebyggelsen och de nya byggnadernas bottenvåningar ska tillföra en mänsklig skala till området.

Stadens siluett

Ny bebyggelse ska förhålla sig i höjd och placering till den äldre bebyggelsen. De höga husen ska underordna sig och placeras med respektavstånd gentemot äldre bebyggelse. Den lägre bebyggelsen tillför en mänsklig skala till området. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

Skala mot Wennerbergsgatan och Signalparken. Röda streckad linje visar bebyggelsehöjd (takfot). Vid Wennerbergsgatan ges den nya byggnadens lägre del samma höjd som angränsande bostadshus. Vid Signalparken samspelar nya byggnaders lågdelar med befintlig skala och höjd runt parken. Med det nya huset i söder tillkommer också en ny och högre skala vid Signalparken. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

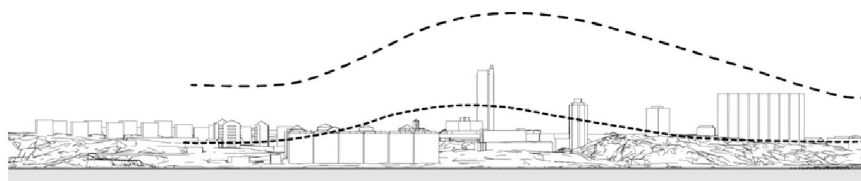
Marieberg är placerat uppe på en höjd och de nya byggnaderna blir synliga från långt håll i staden.

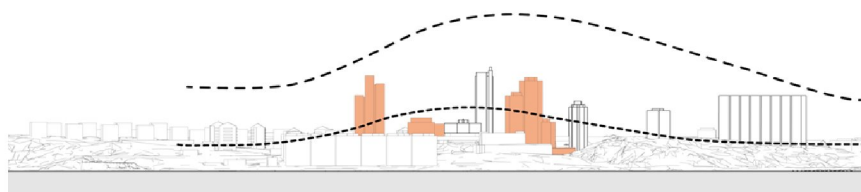
Nya byggnader adderas. Vy från Skinnarviksberget på Södermalm. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

Den nya bebyggelsen ska förhålla sig till karaktären i området med volymer i olika höjd och med olika uttryck. Bebyggelsen stärker Marieberg som kluster och staden får genom förslaget en ny siluett.

Topografi

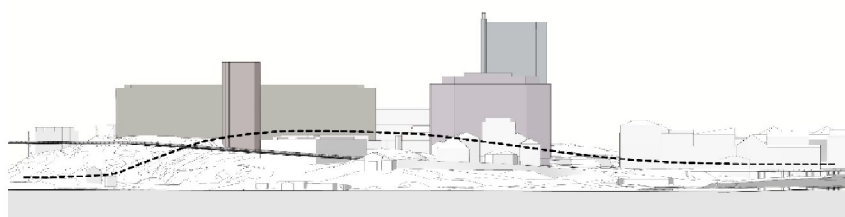

Befintlig situation. Stora byggnader som solitärer på höjden. Karaktäristiskt för befintlig komposition är variationen i höjd. Vy från söder. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

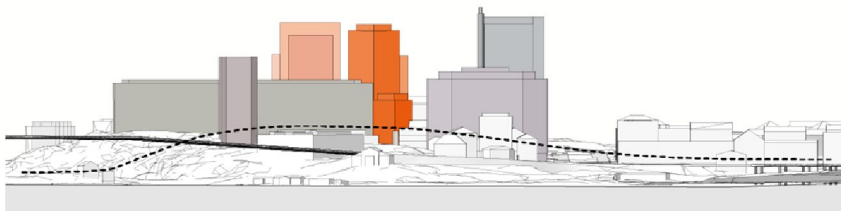
De nya byggnaderna ska variera i höjd och åstadkomma spänst och kontrast i relation till befintliga. Vy från söder. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

Djupverkan

Befintlig situation. Mariebergs kluster utgörs av solitära byggnader med starka och tydliga former. Vy från öster. Illustration: Wingårdhs

arkitekter.

Nya byggnader ska förstärka djupverkan genom t.ex. trappningar och förskjutningar. Vy från öster. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

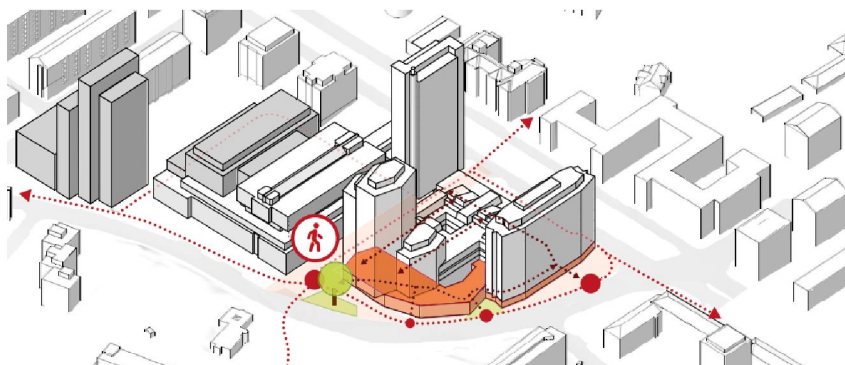
Ny bebyggelse

De nya volymerna placeras i kvarterens södra delar utmed Gjörwellsgatan. I båda kvarteren föreslås högre hus bestående av en högdal (som i samrådsförslaget är gestaltat som trappade volymer) samt en lågdal. Högdalarna kan få en maximal höjd på ca 20 våningar. Förslaget innebär att befintlig bebyggelse på platsen rivs, kontorshus och garage, och ersätts med ny bebyggelse. Inom Trängkåren 7 föreslås även en påbyggnad på det befintliga tidningshuset. Byggnadernas bottenvåningar ska samspela med sin omgivning så att en sekvens av entréer, funktioner och platser tillskapas (f2, f3).

- f2 Entrévåning/
sockelvåning ska vara tydligt markerad och förhöjd jämfört med ovanliggande våningar
- f3 Entré ska finnas mot fasad som vetter mot Gjörwellsgatan

Ny bebyggelse inom fastigheten Trängkåren 6

Byggnadens högdal med sin huvudentré placeras i korsningen mellan Gjörwellsgatan och Lastgatan och skapar en ny målpunkt som aktiverar ett nytt flöde genom Lastgatan och kvarteret. Ny och befintlig högdal kopplas samman genom en lågdal. Lågdelen placeras så att en innergård skapas och så att befintligt uppglasat fasadparti tillhörande den tidigare tryckerihallen fortsatt kan exponeras. Kvarteret öppnas upp med ytor för publika ändamål, service och handel i byggnadernas bottenvåningar.

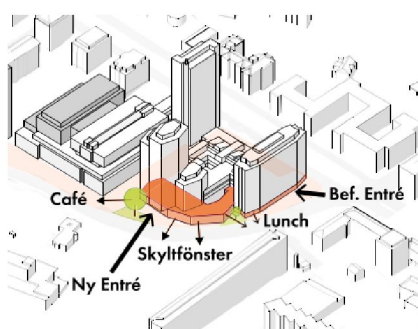

Förslaget till ny bebyggelse består av en högdal med trappade volymer och en lågdal. Lågdelen förbinder befintlig- och ny högdal och skapar en aktiv front längs Gjörwellsgatan. Lågdelen ska genom sitt innehåll och genom sin gestaltning bidra till ett rikare stadsliv och ge kvarteret en mänsklig skala. Illustrationer: Wingårdhs arkitekter.

Den stora fönsteröppningen i den tidigare tryckerihallen. Genom en medveten utformning av länkbyggnadens planlösning och placering av fönster kan den historiska verksamheten fortsatt exponeras mot omvärlden. Bild: Antikvarisk förundersökning.

Den nya högdelens bottenvåning är indragen från Gjörwellsgatan. Här skapas ett nytt torg och mötesplats vid områdets stora ek.

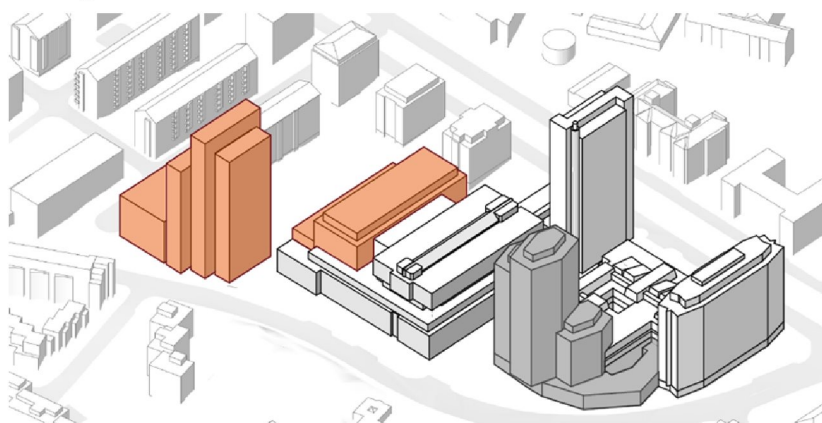
Den nya bebyggelsens bottenvåningar innehåller lokaler för publika verksamheter. Huvudentrén ligger vid det nya Ekentorget. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

Lastgatan blir en promenadgränd, se orange pil, och en länk mellan fastigheterna Trängkåren 6 & 7. Lastgatan har potential att bli ett aktivt stråk med plats för möten, där kvarterens innehåll exponeras. Sweco arkitekter.

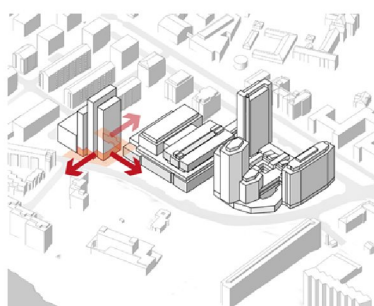
Ny bebyggelse inom fastigheten Trängkåren 7

Byggnadens högdel placeras mot DN-torget och markerar torgets betydelse som viktig plats. Mot Wennerbergsgatan är volymen lägre och anpassas till den omliggande bostadsbebyggelsen i skala. På tidningshusets tak föreslås en påbyggnad, en pendang till Månlandaren, vilket balanserar upp byggnadens komposition. Volymen förhåller sig i höjd till Månlandaren och Tidningshuset blir med den nya volymen i detta läge åtta våningar hög jämfört med dagens fem.

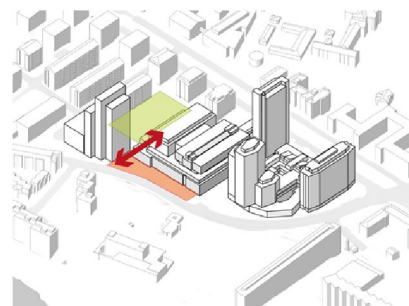
Den nya bebyggelsen består av en högdel med trappade volymer, en lägre del mot Wennerbergsgatan samt en påbyggnad på Tidningshuset. Den lägre delen förhåller sig i skala till befintlig bostadsbebyggelse utmed Wennerbergsgatan. Ny in- och utfart till befintligt garage placeras i lågdelen ut mot Gjörwellsgatan. Wingårdhs arkitekter.

Förslaget innebär också att en ny entré till Signalparken möjliggörs. En passage skapas mellan den nya bebyggelsen och det befintliga tidningshuset. Signalparken som idag är en undanskynd park får därmed en tydlig entré från DN-torget och Gjörwellsgatan. I högdelen botenvåning skapas ytor för publika ändamål, service och handel. I lågdelen mot Gjörwellsgatan placeras garagets in- och utfart.

Byggnadens uppglasade botten-
våning och lokaler i markplan
vänder sig mot och aktiverar
såväl gata, torg som park.
Illustration: Wingårdhs arkitekter.

En ny koppling mellan DN-torget
och Signalparken skapas genom
ett släpp mellan Tidningshuset
och den nya byggnaden.
Illustration: Wingårdhs arkitekter.

K Kontor

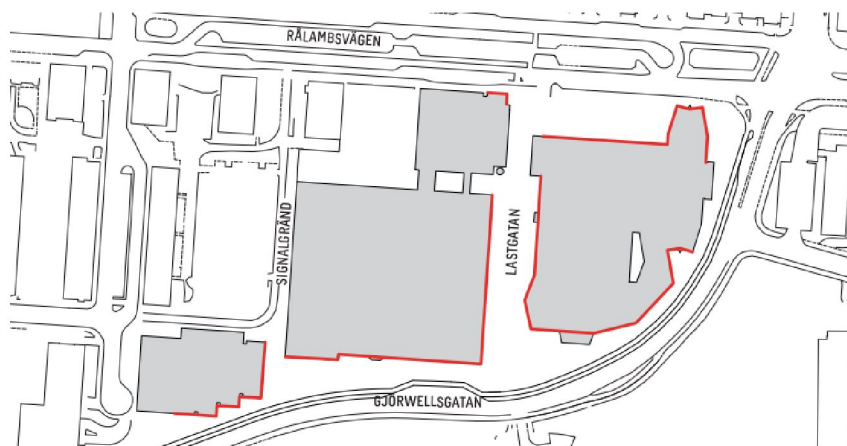
C1 Centrum. Lokaler för publika ändamål ska finnas mot fasad i bottenvåning mot Gjörwellsgatan och Rålambsvägen. I bottenvåning mot fasad vid lastgatan bör publika ändamål inrymmas. Entré och lobby till kontor får finnas. Se illustration 1. (på plankartan)

Z1 Verksamheter, ej handel med skrymmande varor, är endast tillåten i garage och källarplan under mark.

Användning inom fastigheterna Trängkåren 6 och 7

För båda fastigheterna medges kontor- och centrumändamål samt verksamheter (K, C1, Z1). Den nya bebyggelsen avses huvudsakligen användas till kontor. Strukturen ger en flexibilitet i att kunna dela in kontorsytan med möjlighet för såväl små som stora företag att etablera sig. I bottenvåningarna finns lokaler med möjlighet att etablera olika verksamheter såsom restauranger, handel, café, co-working, träning eller liknande.

Planbestämmelsen centrumändamål (C1) preciserar i vilka delar av fastigheten krav ställs på att publika lokaler ska finnas.

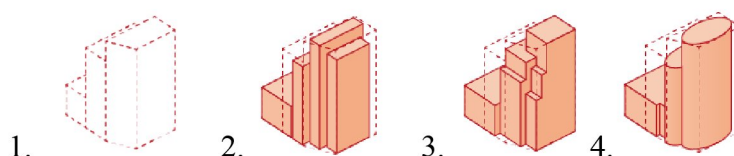
Lokaler för publika ändamål ska finnas mot fasad i bottenvåning mot Gjörwellsgatan och Rålambsvägen. I bottenvåning mot fasad vid Lastgatan bör publika ändamål inrymmas. Illustration Sweco arkitekter.

Med lokaler för publika ändamål avses sådan kommersiell eller offentlig service som är besöksintensiv och tillgänglig för allmänheten under vedertagna öppettider. Exempel på sådana verksamheter är butiker, caféer, gym eller bibliotek. Dessa verksamheter ska vara utåtriktade och berika Gjörwellsgatan och Lastgatan. Centrumändamål möjliggör även utbildningslokaler för vuxenutbildning eller liknande verksamhet utan behov av friyta.

Verksamheter (Z1) tillåts endast under mark och syftar dels till att säkerställa att befintlig bilverkstad får finnas kvar, dels till att möjliggöra för nya verksamheter. Bestämmelsen tillåter inte handel med skrymmande varor då det inte bedöms lämpligt med verksamheter som medför omfattande trafik eller ett stort parkeringsbehov. De verksamheter som vid en bygglovsprövning kan anses vara lämpliga är sådana som är förenliga med bostäder och kontor i en tät stadsbygd, dvs. verksamheter som inte ger upphov till olägenheter i form av lukt, buller eller ljus-störningar.

Bearbetning av volymerna i nästa skede

I nästa skede ska de illustrerade volymerna få en slutlig gestaltning och form. För att möjliggöra olika förslag i parallellt uppdrag i kommande skede är planbestämmelserna i detta skede generella. Bestämmelserna anger en totalhöjd, en utbredning på marken samt en största bruttoarea för respektive föreslagen byggnad. Detta illustreras nedan den höga byggnaden vid DN-torget som exempel.

Exempel på volymer som kan inrymmas inom den i nuläget flexibla byggrätten. Illustrationer: Wingårdhs arkitekter.

Högsta
totalhöjd i meter
över nollplanet

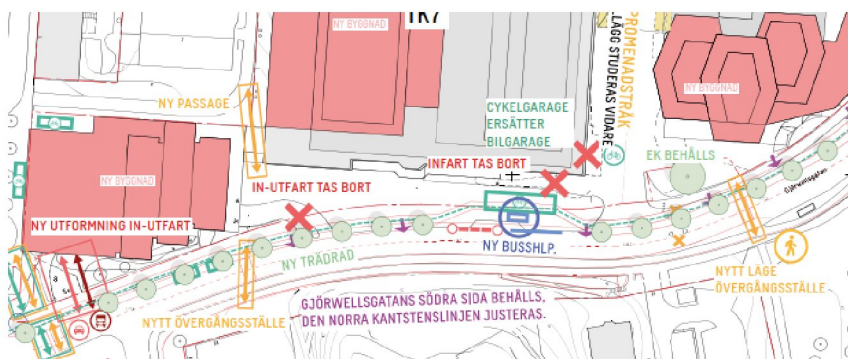
e00000 – Största
bruttoarea i
kvadratmeter ovan
mark

e₂ - Största
bruttoarea i
kvadratmeter
avseende ny volym,
se illustration 2 (på
plankartan).

1. Illustrationen visar begränsning i höjd och utbredning på marken.
2. Illustrationen visar exempel på en volym som motsvarar största bruttoarea i kvadratmeter (regleras på plankartan genom bestämmelserna e00000 respektive e₂).
- 3 – 4. Två illustrationer som visar exempel på olika bearbetningar som är möjliga i kommande skede. Dessa förhåller sig inom begränsningen av höjd, utbredning och inom största bruttoarea.

Gatunät

Planförslaget innebär inga nya gator inom planområdet, däremot en utveckling av Lastgatan och nya och förbättrade gångstråk. De tre befintliga in-, och utfarterna till garaget vid DN-torget flyttas och samtliga varutransporter som idag sker vid Lastgatan flyttas ner i underjordiskt garage med in- och utfart vid Gjørwellsgatan.

Gjörwellsgatan. Nya och befintliga in- och utfarter som tas bort.
Illustration: Sweco arkitekter.

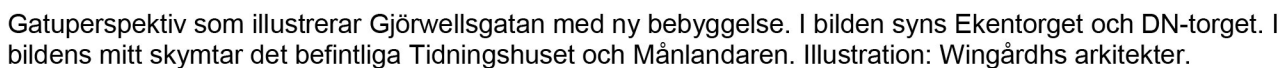
Tidigare trafikytor frigörs för gående och cyklister. Planområdet går från att vara en halvindustriell miljö till ett levande stadsrum i en mänskligare skala.

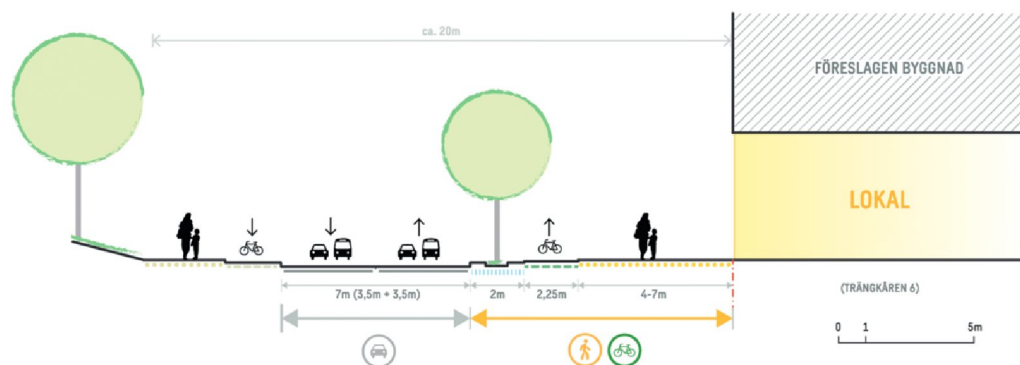
Idag är området präglat av den tunga trafiken. Föreslagen utveckling prioriterar gående och cyklister. Sammanhängande vistelseytor tillskapas. Illustrationer: Sweco arkitekter.

Gjörwellsgatan

Gjörwellsgatan, som angränsar till planområdet, föreslås utvecklas till en stadsgata där man rör sig längs öppna och aktiva fasader och passerar förbi sekvenser av platser.

Gjörwellsgatan justeras i bredd där ytan för bilister minskas till förmån för gående och cyklister. Ett norrgående körfält tas bort och de kvarvarande körfälten minskas till en bredd om 3,5 m vardera. Gång- och vistelseytor på gatans norra sida (solsidan) breddas. En trädrad föreslås som separerar gående och cyklister från motortrafiken. En 2,25 meter bred cykelbana anläggs och den nya trottoarens bredd varierar mellan 4 och 7 meter längs sträckan Entré-torget och DN-torget.

Ny gatusektion Görwellsgatan. Illustration: Sweco arkitekter.

Gatuperspektiv som illustrerar gång- och cykelstråket vid Gjørwellsgatan. Vänster i bilden syns den nya lilla Gjørwellstorget. Plantering av grönska skapar en mjukare och lugnare miljö för gående. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

Parkering

Angöring till de nya byggnaderna sker från gatan och via garage. Utmed Gjørwellsgatan förslås en angöringszon med plats för 2-3 bilar vid SvD-huset och vid DN-torget. I dagsläget finns ca 990 parkeringsplatser. Ett parkeringshus tas bort och förslaget möjliggör totalt ca 680 parkeringsplatser i garage och 34 platser som markparkering. Markparkeringen sker liksom idag inom befintlig parkeringsyta i norra delen av Tränggåren 6. Enligt framtagna trafikutredningar bedöms en efterfrågan finnas på ytterligare 172 p-platser. Detta behov bedöms av utredningen kunna täckas genom mobilitetsåtgärder, vilket kommer att utredas vidare i nästa skede.

Cykelparkering

Totalt möjliggörs 982 cykelplatser, varav 828 i cykelgarage och 155 som markparkering. Platserna i cykelgarage kan nås via fyra entréer, två via Gjørwellsgatan och två via Lastgatan. Markparkeringen finns utspridd inom fastigheterna.

En stor andel av de cykelresor som alstras antas vara pendlingsresor mellan hemmet och arbetsplatsen. Verksamheterna inom fastigheterna såsom detaljhandel, restauranger mm alstrar också behov av cykelparkering. Enligt beräkningar av cykelparkeringsplatser utifrån Trafikverkets trafikstringsverktyg genereras ett behov om totalt ca 1124 cykelplatser. Enligt denna beräkning saknas därmed drygt 140 platser inom fastigheterna

Trängkåren 6 och 7. Fördjupade studier behöver göras i kommande skede.

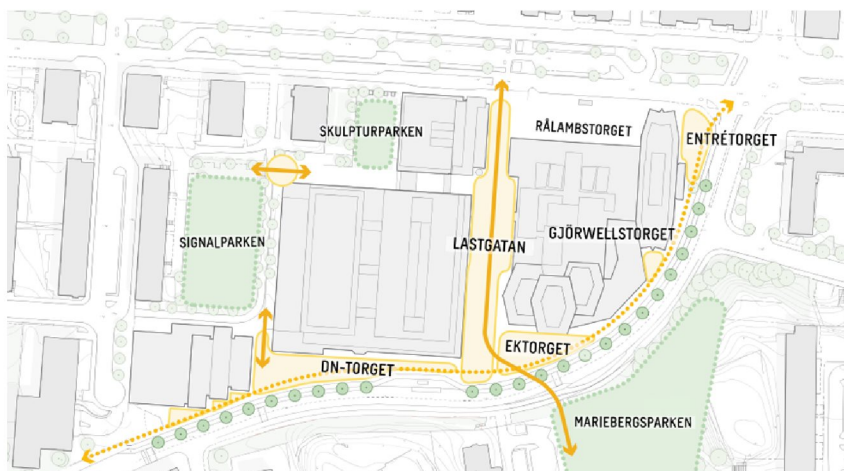
Utanför fastigheterna på stadens mar, finns ett flertal cykel-parkeringar. Vid Entré-torget finns en parkering som upplevs som stökig och som tar bort möjligheten till att använda torget som mötesplats. I förslaget har platser för cykelparkering minskat i antal vid Entrérotget och istället har befintlig parkering vid Rålambsvägen utökats.

Tillgänglighet

Av de tillkommande parkeringsplatserna för bil ska ca 2–3 % vara parkering för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. Parkeringsplatser för rörelsehindrade ska uppfylla tillgänglighetskraven i PBL och tillämpningsföreskrifterna i BBR. Dessa parkeringsplatser inryms i garage i nära och tillgänglig anslutning till hiss.

Mötesplatser

Ett flertal mötesplatser tillkommer och befintliga mötesplatser förstärks. Med breddad trottoar längs Gjörwellsgatan blir mindre rumsligheter längs gatan lite större. Genom att addera mer grönska och tydliga gestaltungs-grepp kan dessa små ”fickor” uppgraderas till intima mini-torg med gröna inslag, sittplatser och karaktärsfulla formelement som skapar känsla av omsorg.

Situationsplan med områdets mötesplatser. Illustration: Sweco arkitekter.

Entrétorget

Entrétorget är det första torget kommande från city en besökare möter och torget är kvarterets ”huvudentré” och förplatsen till det höga SvD-huset. Cykelparkeringen föreslås omorganiseras så att vistelseytan kan skapas. Genom ett tydligt gestaltungs-grepp med några gestaltade element omvandlas den relativt lilla platsen till ett litet men värdigt entrétorg till Marieberg. En stadsmässig

karaktär skapas med hårdgjorda ytor, omhändertagna detaljer och gröna inslag.

Entrétorget och
Gjörwellstorget
Illustration: Sweco
arkitekter.

Exempel på möjlig
gestaltning av Entrétorget
med formstarka element
och sittplatser.

Gjörwellstorget

Det lilla torget skapas där den nya länkbyggnaden möter det högre SvD-huset. Platsbildningen, ca 100 kvm stor, har goda solförhållanden morgon, förmiddag och runt lunch. Planteringar, sittplatser och levande bottenvåningar kan skapa en attraktiv plats.

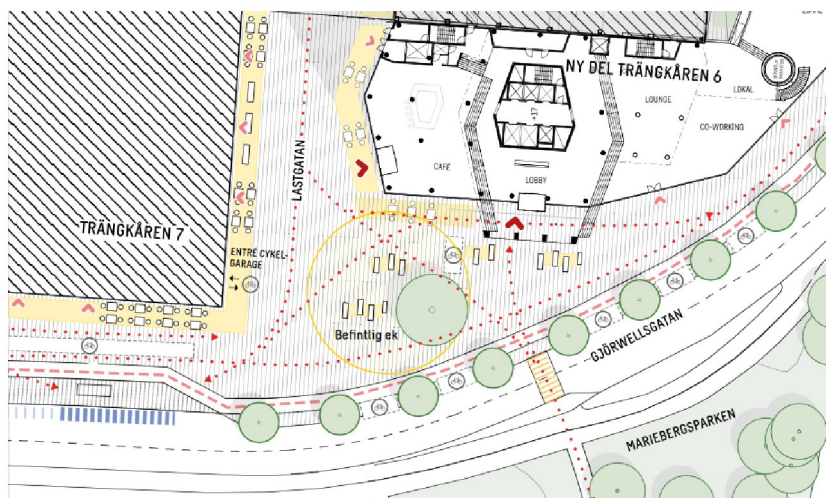

Gjörwellstorget, ett litet torg med sittplatser och grönska.
Illustration: Wingårdhs arkitekter.

Ekentorget

Ekentorget har en strategisk viktig placering mellan Lastgatan, Mariebergsparken, Gjörwellsgatan och båda fastigheterna Trängkåren 6 och 7. Torget blir ett entrétorg till den nya byggnaden inom Trängkåren 6 men även entré till Lastgatan och fortsättningen av det rekreativa stråket från Mariebergsparken. På platsen finns en större ek som har ett högt ekologiskt värde. Eken

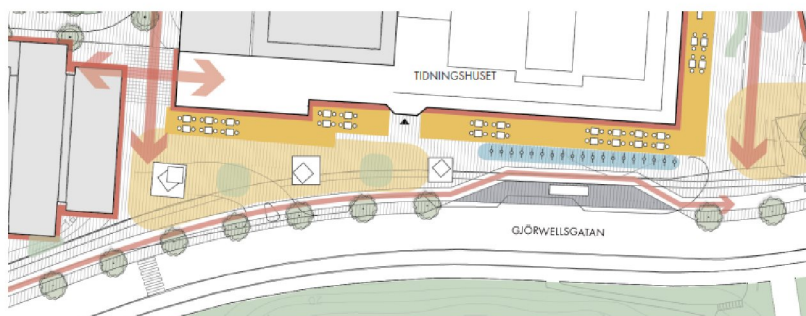
får genom det nya torget en framträdande roll i stadsrummet. Med en sammanhängande markbeläggning och vistelseplatser kan torget bli ett fint inslag utmed Gjörwellsgatan. Gestaltningen av torget behöver studeras vidare, bland annat hur övergången mellan allmän platsmark och kvartersmark blir samt hur eken på bästa sätt kan integreras med torgytan.

Situationsplan över Ekentorget vilket ligger i mötet mellan flera stråk och fastigheter. Illustration: Sweco arkitekter.

DN-torget

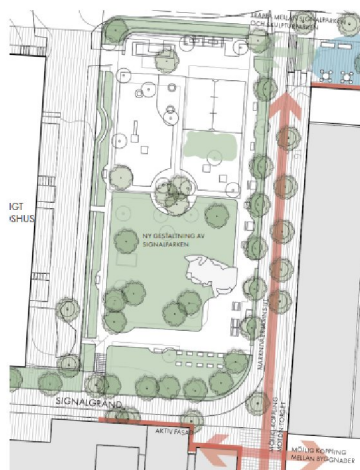
Idag är torget främst en entréyta och mötesplats för arbetande och besökande till byggnaden. På torget finns idag garageinfarter, ramper, cykelparkering och saknar helt vegetation och sittplatser. Platsen ligger i fint solläge utmed Gjörwellsgatan. I förslaget utvecklas platsen som mötesplats och får en mer publik karaktär med fler funktioner som attraherar fler målgrupper än idag. Torget som idag har ca 900 kvm vistelseyta utökas till ca 1600 kvm vistelseyta. Torget ges en ny gestaltning, mer grönska, sittplatser mm. Byggnadernas bottenvåningar mot torget innehåller publika lokaler som stärker platsen. Vid torget i korsningen Lastgatan och Gjörwellsgatan föreslås en ny busshållplats.

Situationsplan. Gestaltning av DN-torget. Illustration: Sweco arkitekter.

Gatuperspektiv DN-torget. Illustration: Wingårdhs arkitekter

Signalparken får en ny passage mot DN-torget och Gjörwellsgatan. Illustration: Sweco arkitekter.

n₂ - Trappa ska finnas och ska ansluta i nivå mot allmän plats

n₃ - Parkering får ej finnas.

f₆ - Byggnadsvolym får uppföras i högst två våningar med lägsta nivå +22 meter över nollplanet.

f₉ - Glastak får uppföras med lägsta nivå +22 meter över nollplanet

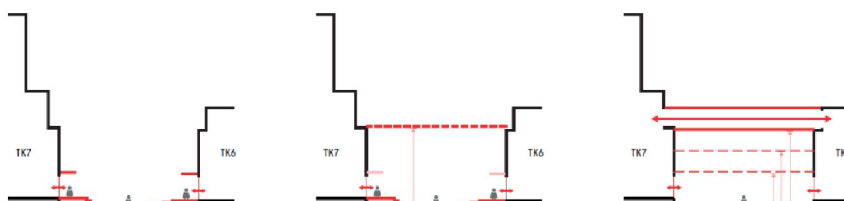
e₁ - Största area för glastak är 1400 kvm.

Signalparken

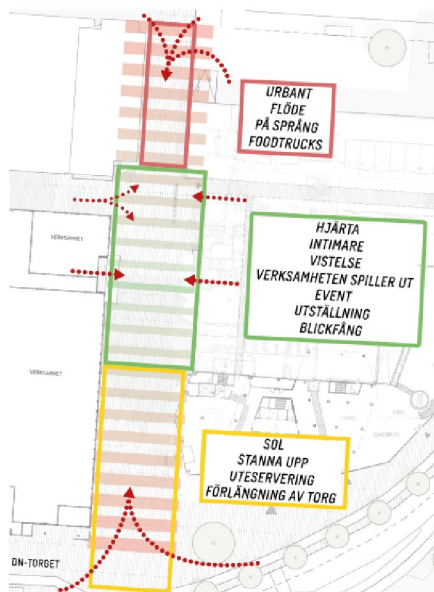
Signalparken upprustades under 2021. Planförslaget möjliggör ett mer exponerat läge för Signalparken. Genom att parkeringshuset rivs kan en ny passage skapas som kopplar ihop parken med DN-torget och Gjörwellsgatan, passagen blir 10 meter bred. Lokaler i passagen vänder sig utåt, aktiverar rummet och ger trygghet till sin omgivning. Vid parkens norra del föreslås en trappa som kopplar ihop Signalparken med Skulpturparken vilket regleras genom planbestämmelse (n2). Trappen görs bred och möjliggör sittplatser och plantering och resulterar till en bättre koppling och genare stråk.

Lastgatan

Lastgatan omvandlas från sin funktion som trafik- och parkeringsyta till ett inbjudande och tryggt promenadstråk med ytor och funktioner för offentligheten såväl som för kontorsbyggnaderna (**n3**). Genom att öppna upp fasaderna ges möjligheten för kvarterets verksamheter att berika gatan, innehåll som exempelvis caféer och restauranger bidrar till en livfull gata. Tre alternativ till hur Lastgatan kan komma att utformas har tagits fram; med uteplatser, med skärmtak och med tillägg i form av byggnadsdel som knyter ihop byggnaderna på var sida om Lastgatan.

Tre principer för alternativ för utformning av Lastgatan: Uteplatser, med skärmtak eller med tillägg av byggnadsdel.

Lastgatan föreslås få tre rumsligheter med olika intensitet. Illustration: Sweco arkitekter.

k₂ - Den ursprungliga lastgatans karaktär med fasader med anslutande lastkajer och skärmtak över lastkajer ska bibehållas.

f₁ - Tillkommande bebyggelse ska utformas med särskild hänsyn till gatans kulturhistoriska värde och industrikaraktär

n₁ - Trädet får endast fällas om det kan orsaka spridning av epidemisk trädssjukdom eller om det utgör en fara för person eller egendom. Träd ska ersättas med nytt av samma art.

Möjliga tillägg längs gatan såsom glastak och möjlighet till ny byggnadsvolym studeras närmare i nästkommande skede i parallellt uppdrag. Möjlighet till dessa tillägg regleras med planbestämmelserna (f6), (f9), (e1).

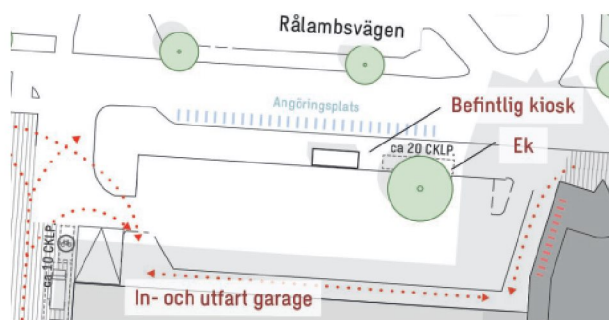

Perspektiv som visar på möjligheten för vad gatan kan utvecklas till. Vidare studier kommer att ske i nästa skede. Illustration: Wingårdhs arkitekter.

Den befintliga industrikaraktären är viktig att förvalta och regleras med planbestämmelsen (k2) samtidigt som fasaderna kan förändras och tillägg kan göras men med hänsyn till gatans kulturhistoriska värde och industrikaraktär, bestämmelse (f1).

Råambstorget

Idag används platsen främst för parkering av bilar. Platsen kommer att studeras i kommande skede. På platsen finns en stor ek som skyddas genom bestämmelser (n1). Marklov krävs för fällning av detta träd vilket framgår av planbestämmelse om ändrad lovplikt.

Råambstorget. Illustration: Sweco arkitekter

Bevarande av befintlig bebyggelse

Reglering och skydd av befintlig bebyggelse

All befintlig bebyggelse, med undantag för parkeringshus, tillbyggnad från 1980- samt 90-talet inom Tränggåren 6, entrédel på SvD-huset, skärmtak och vaktkur, omfattas av bestämmelse r1 eller r2 som förbjuder rivning.

Befintlig bebyggelse inom Trängskåren 6 och 7.

Tidningshuset inom Trängskåren 7 har byggts till och på i flera omgångar, varför bestämmelsen är preciserad till att omfatta endast stomme uppförd före 1970 samt den så kallade Månlandaren som uppfördes 1987.

Bebyggelse som bevaras inom kvarteren omfattas även av en rad skyddsbestämmelser (q1-q5), som säkerställer bibehållen karaktär av byggnaderna. Se vidare avsnitt nedan om Skydds- och varsamhetsbestämmelser i detaljplanen.

Bebyggelsens höjd regleras med högsta nockhöjd, förutom det uppstickande trapphuset på DN-skrapan som regleras med högsta totalhöjd. Vad som ska betraktas som nockhöjd för respektive byggnad tydliggörs med illustrationer på plankartan.

Byggnadernas höjd och takutformning regleras även genom att de omfattas av skyddsbestämmelser, vilka beskrivs nedan. På DN-skrapans högdels och på Månlandaren förekommer idag antenner. Då planområdet berörs av inflygning till Bromma flygplats finns bestämmelse för DN-skrapans högdels som begränsar höjden på antenner. Bestämmelse (b₁) medger att antenner får finnas upp till nivån +110 vilket motsvarar en ca 9 meter hög antenn. Inför planens granskningsskede kommer byggnadernas taklandskap, befintliga höjder, högsta höjd på antenner och placering av dessa att studeras och inventeras mer utförligt.

Det förekommer utformningsbestämmelser (f) även för befintlig skyddsvärd bebyggelse. Dessa syftar till att reglera de förändringar och tillskott som medges inom ramen för skyddsbestämmelserna.

Det finns kulturhistoriska värden även i byggnadernas interiöra delar, likaså byggnadsanknuten konst. Reglering och skydd av

b₁ – Master och antenner får finnas upp till nivån +110 meter över nollplanet.

interiörer och byggnadsanknuten konst kommer att studeras närmare inför planens granskningsskede.

Skydds- och varsamhetsbestämmelser i detaljplanen

Nedan preciseras respektive q-bestämmelse och k-bestämmelse som anges på kartan. Bestämmelserna beskrivs för respektive fastighet. För att ge en samlad bild av bestämmelserna för respektive byggnad nämns även f-bestämmelser under denna rubrik.

Med ursprunglig volym och exteriör eller ursprungliga byggnadsdelar avses de byggnader eller byggnadsdelar som uppfördes fram till 1970 samt Månlandaren som tillkom 1987. De byggnadsdelar och andra särskilt bevarandekvaliteter som omnämns i listorna nedan beskrivs mer utförligt i de antikvariska förundersökningar som använts som underlag i planarbetet. Samtliga skyddsbestämmelser (q) kommer att studeras vidare och vid behov kompletteras och preciseras inför planens granskningsskede.

Trängkåren 6

För att skydda byggnadens kulturhistoriska värde och dess särart skyddas hela anläggningen och högdelen i synnerhet med skyddsbestämmelser q₄-q₅. Bestämmelserna syftar till att skydda byggnadens kulturhistoriskt bärande egenskaper.

I listan nedan framgår särskilt bevarandevärda kvaliteter, byggnadsdelar, material och detaljer i ursprunglig exteriör och volym som inte får ändras enligt bestämmelse q₄ och q₅:

Högdelen SvD-huset

q₄ - Byggnadens ursprungliga exteriör med tidstypiska material och byggnadsdelar (...) får inte ändras.

- Röd tegelfasad (mälardalstegel, gavlar i enbart löpskift, långfasader i enbart kopparskift) med markerad bottenvåning i avvikande material.
- Pelare i bottenvåning med glaserat profiltegel.
- Fasader med fönsterslits med vertikala pivåhängda respektive fasta fönster.
- Symmetriskt placerade fönster med täckt nederdel och förskjutna fönsterrader.
- Inåtgående fönster i träbågar (den utvändiga alubeklädnaden ämnas inte skyddas) med bröstning av brännlackerat glas (vissa utbytta mot plåt).
- Fönsterbalkar och pelare i betong.
- Detaljer i koppar kring fönster i BV, utskjutande fönster i gavlarna och kring fönster i normalplan samt takfot.
- Skärmtak med kopparplåt.

q₅ - Byggnadens volym (...) får inte ändras.

- Högdelen med skulptural volym och volymverkan med fasade gavlar samt indraget burspråk mitt på gavel.
- Flackt tak med mycket nätt takfot
- Indragen översta våning (representationsvåning) med fasader av rött tegel och veckad kopparplåt, stora glaspartier på långsidorna, omgärdande öppen terrass.

f₅ - Inglasningar till lokaler i bottenvåning ska vara något indragna från kakelbeklädda pelare för att synliggöra byggnadens ursprungliga utformning.

f₇ - Fasader ska utformas med hänsyn till huvudbyggnadens kulturhistoriska värde.

q₄ - Byggnadens ursprungliga exteriör med tidstypiska material och byggnadsdelar (...) får inte ändras.

SvD-husets högdelen omfattas även av två f-bestämmelser. f₅ syftar till att låta bottenvåningens pelare att framträda. Den ursprungligt öppna arkaden har byggts igen, men de glasade partierna är i dagsläget indragna från pelarna vilket understryker den ursprungliga utformningen. Vid ändring av bottenvåningen ska denna karaktär och utformning bestå. f₇ syftar till att vid eventuella ändringar av befintlig tillbyggnad ska fasader utformas med hänsyn till byggnadens kulturhistoriska värde.

Lågdelen

- Röd tegelfasad.
- Symmetriskt placerade fönsterband som skiljs åt av tegelmidjor i lågdelen.
- Skärmtak med kopparplåt.
- Byggnadsanknuten konst.
- En tillåtande förändring som ska betraktas som del av bestämmelse q₄ är att: Befintliga hållupptagningar i bottenvåning i inskjutande fasad mot väster (mot lastgatan) får göras större. Den del av fasaden som avses framgår av fotoillustration nedan.

Inom gul markering får större hållupptagningar göras i enlighet med bestämmelse q₄.

Ventilationstorn

- Fristående skulpturalt utformat ventilationstorn i rött tegel med karaktäristiskt ventilationsraster i toppen.

Trängkåren 7

För att skydda byggnadens kulturhistoriska värde och dess särart skyddas hela DN-skrapan med skyddsbestämmelser q₁-q₂ och

tillhörande lågdel inklusive förbindelsegång med bestämmelse q₂-q₃. Bestämmelserna syftar till att skydda byggnadens kulturhistoriskt bärande egenskaper.

I listan nedan framgår de särskilt bevarandevärda kvalitéer, byggnadsdelar, material och detaljer i ursprunglig exteriör och volym som inte får ändras enligt bestämmelse q₁ och q₂:

Högdelen (DN-skrapan) inklusive den ursprungliga förbindelsegången till anslutande lågdel

q₁ - Byggnadens ursprungliga exteriör med tidstypiska material och byggnadsdelar (...) får inte ändras.

- Skulpturala glasade trapphus i fasad med vitmålad trapp.
- Indragna balkonger med helt genomskinliga räcken.
- Ursprunglig ljusanordning med roterande bokstäver under byggnadens takfot.
- Blå chamotte i fasad.
- Vitt tegel på huvudbyggnadens fasad som ramar in fönsterpartier samt på skärmtak i BV och i fasad på BV.
- Blå plåt på fasad under fönster.
- Symmetrisk fönstersättning med täckt nederdel.
- Spång/glasad förbindelsegång till Tidningshuset.

q₂ - Byggnadens volym (...) får inte ändras.

- Smal blockvolym med tydliga former.
- Platt takform utan påbyggnader med exempelvis teknisk installation.
- Nätt takfot.
- Accentuerande trapphus.

Den ljusanordning som omnämns ovan och som omfattas av bestämmelse q₁ är att betrakta som en byggnadsdel och inte som en skylt. Ljusanordningen framgår av originalritningar och prydde byggnadens tak från uppförandet och kan därmed betraktas som en del av byggnadens ursprungliga gestaltning.

Dagens Nyheter-skylden prydde höghusets tak från uppförandet. Bild: ArkDes.

f₄ – Förbindelsegång motsvarande högst två våningar får finnas och ska utformas med hänsyn till huvudbyggnadens kulturhistoriska värde. Minsta frihöjd +22 meter över nollplanet.

Förbindelsegången som länkar högdelen med lågdelen omfattas även av utformningsbestämmelse f₄. För denna ursprungliga förbindelsegång syftar bestämmelsen huvudsakligen till att säkerställa fri passage under eftersom den även omfattas av q1-q2.

Lågdal (Tidningshuset)

- Hög betongsockel
- Plåtklätt skärmtak
- Fasad med olika typer av material som samspelar med varandra, t.ex. betong, emaljerad plåt, glas och chamotte.

q₃ – Byggnadens ursprungliga exteriör med tidstypiska material och byggnadsdelar (...) får inte ändras.

Månlandaren (q3)

- Blockvolym som stöttas upp av stödben vilket ger illusionen av en volym som landat
- Tydliga fönsterband som skiljs åt av plåtmidjor
- Burspråk i två våningar med framträdande runda fönster
- Samverkan mellan olika typer av plåt och glas

k₁ - Parkens modernistiska stil ska bibehållas till sin utformning och karaktär.

DN-trädgården/Skulpturparken

- DN-trädgården har sedan den anlades genomgått upprustning och bland annat fått tillägg för ökad tillgänglighet till entréer. För att den ska bevaras till sin karaktär med modernistisk stil omfattas den av varsamhetsbestämmelse (k₁).

Lastgatan

Lastgatan (ingår i båda fastigheterna Trängkären 6 och 7)

Lastgatan, som ursprungligen särskilde de två tidningsanläggningarna från varandra och som tydligt berättar om den tidigare funktionen som lastplats och passage för tidningsutlämning, har ett kulturhistoriskt värde för helhetsmiljön. Området för Lastgatan har försetts med en utformningsbestämmelse och lastkajer och skärmtak i anslutning till Lastgatan har försetts med en varsamhetsbestämmelse.

f₁ – Tillkommande bebyggelse ska utformas med särskild hänsyn till gatans kulturhistoriska värde och industrikaraktär.
k₂ – Den ursprungliga lastgatans karaktär med fasader med anslutande lastkajer och skärmtak över lastkajer ska bibehållas.

- Utformningsbestämmelse (f₁) syftar till att gatans industrikaraktär och dess historiska användning ska vara fortsatt avläsbar vid en utveckling och ändrad användning.
- Befintliga lastkajer och skärmtak över lastkajer omfattas av varsamhetsbestämmelse (k₂). Bestämmelsen syftar till att bevara karaktären av gatan med fasader mot Lastgatan med anslutande lastkajer samt skärmtak över lastkajer.

Hela planområdet - Ej
underbyggd mark ska
vara tillgänglig för
dagvattenåtgärd.

Teknisk försörjning

Dagvatten

Största delen av planområdet är redan hårdgjord och dessutom underbyggt med garage vilket begränsar möjligheterna att omhänderta dagvatten lokalt. I framtiden utredning (Starkstad, 2022-05-19) föreslås gröna tak anläggas på de nya takytorna, och fyra områden för underjordisk fördröjning, förslagsvis i form av skelettjord. Alla ytor som inte är underbyggda med garage, undantagen del av DN-trädgården, omfattas av bestämmelse om att ej underbyggd mark ska vara tillgänglig för dagvattenhantering.

I kommande skede då slutlig gestaltning tas fram kommer planbestämmelser för dagvatten att ses över. Till exempel kan bestämmelser om takvegetation införas.

Vattenförsörjning, spillvatten

Vattenserviser från planområdet kan anslutas till befintligt ledningsnät.

El/Tele

Tillkommande bebyggelse kan försörjas från befintligt nät samt kompletteras med nya ledningar. Inom planområdet finns behov av en ny elnätsstation.

Energiförsörjning

Tillkommande bebyggelse kan anslutas till befintliga ledningar. Möjlighet att koppla på fjärrvärmesystem finns.

Avfallshantering

Miljörum kommer finnas i anslutning till den nya Lastgatan.

Räddningstjänst

Planförslaget beaktar behovet av framkomlighet och uppställningsplats för brandkårens räddningsfordon och övriga servicefordon. Avståndet mellan räddningstjänstens fordon och punkter för räddningsinsats ska vara maximalt 50 meter. Föreslagna och befintliga byggnader kan nås via allmänna gator och det finns körbara ytor intill eller inom planområdet som gör att avståndet uppnås.

Utrymning från de nya höghusen kommer att ske via Tr1 och Tr2-trapphus. Utrymningsvägar från befintliga byggnader ska lösas inom projektet och befintlig utrymningssituation från dessa byggnader får inte försämrats av nya byggnader. Utrymning från påbyggnaden på Tidningshuset inom Trängkåren 7 kommer att ske via befintliga utrymningsvägar nedåt i byggnaden. Vid behov ska utrymningsvägarnas kapacitet och antal kompletteras.

n₁ - Trädet får endast fällas om det kan orsaka spridning av epidemisk trädskudom eller utgör en fara för person eller egendom. Träd ska ersättas med nytt av samma art.

Utrymning i källardelar inom Trängkåren 7 behöver studeras då lastfaret till garaget flyttas till ett annat läge.

Framkomlighet, tillgänglighet och tillgång till brandvatten kommer att beaktas i det fortsatta planarbetet och fortsatt projektering.

Konsekvenser

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i PBL 4 kap 34§ eller 6 kap.11§ miljöbalken. Miljöbedömningen avser planförslagets påverkan på den kulturhistoriska miljön och Riksintresse för kulturmiljövården Stockholms innerstad med Djurgården. En miljökonsekvensbeskrivning har genomförts. Den sammanvägda bedömningen från MKB:n är att detaljplane-förslaget inte bedöms medföra risk för påtaglig skada på riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården. Under rubriken Kulturhistorisk värdefull miljö sammanfattas förslagets påverkan på riksintresset.

Naturmiljö

Detaljplanen innebär att ett antal befintliga träd utmed Gjörwellsgatan (lindar och en blodlönn) tas bort. Ny trädplantering utmed Gjörwellsgatan föreslås istället vilket innebär totalt mer grönska i området. En befintlig värdefull jätteek bevaras och den nya bebyggelsen anpassas för att ge trädet goda livsbetingelser. En ytterligare värdefull ek som finns vid Rålambstorget inom fastigheten Trängkåren 6 skyddas genom planbestämmelse (n1) på plankartan.

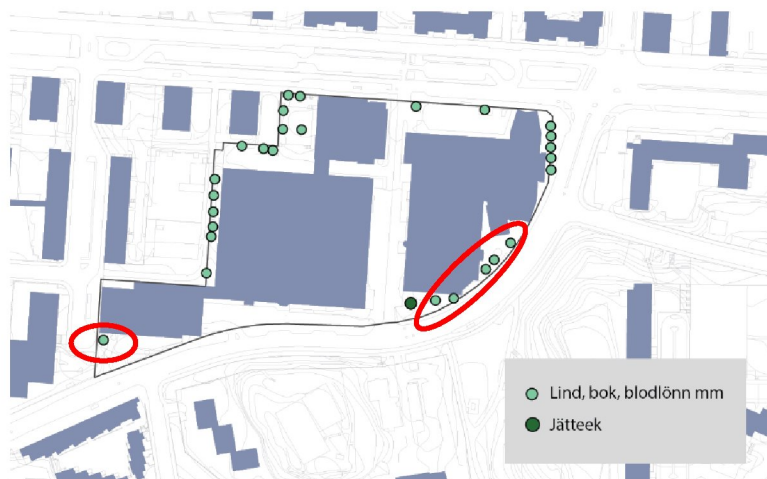

Illustration över träd inom planområdet. Träd inom ringmarkerade områden i rött tas bort för att möjliggöra ny bebyggelse. Dessa ersätts med ny trädplantering.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Området är beläget inom avrinningsområdet för ytvattenförekomsten Strömmen och Mälaren-Riddarfjärden för vilka fastställda miljökvalitetsnormer ska följas. Med hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten är det viktigt att planens genomförande inte medför en negativ påverkan på vattenkvaliteten. Dagvatten från planområdet föreslås fördröjas inom fastigheten innan avledning sker till befintligt system, till den kombinerade avloppsledningen i Rålambsvägen respektive till två separata dagvattenledningar i Gjörwellsgatan. Vatten från avloppsledningen renas sedan vid Henriksdals reningsverk för att sedan släppas ut i Strömmen via kulvert. Dagvattenledningarna har olika utlopp i Riddarfjärden. Fastigheternas VA-ledningar bör studeras för att kunna utreda möjligheten att koppla allt dagvatten till dagvattenledningar istället för att belasta den kombinerade ledningen och därmed kunna avlasta Henriksdals reningsverk och recipienten.

Med föreslagna lösningar för dagvatten för fastigheterna minskar koncentration ytbelastning av alla beräknade föroreningar och möjligheten att uppnå MKN i recipienterna underlättas.

Efter samråd ska en mer utförlig markmiljöanalys tas fram vilken kommer att ge tydligare förutsättningar för om eventuell sanering kommer att krävas för att säkerställa miljökvalitetsnormerna.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att planförslaget inte medför en negativ påverkan på vattenkvaliteten.

Landskapsbild/ Stadsbild

Karaktären av kluster förstärks genom förslaget. De nya höga byggnaderna ger möjlighet att utveckla Mariebergs kluster, berika dess komposition och stadens siluett.

Förändringarna sker inom tidningskvarteren som sedan uppförandet har en tätare struktur och högre skala. Genom förslaget förtätas strukturen ytterligare och blir lokalt mer innerstads-mässig. Aktuellt förslag påverkar inte den idag befintliga relationen med den omgivande bebyggelsens karaktär av stad-i-park.

Den nya och högre skalan kommer att påverka upplevelsen av gaturummen. Störst påverkan bedöms ske utmed Gjörwellsgatan som får en helt ny karaktär. Dagens situation med slutna fasader och kontorsbyggnaden med nedsänkt placering i förhållande till gatan, ersätts med ny bebyggelse med bottenvåningar som interagerar med gatan och omgivningen. Publika lokaler tillkommer spritt och i stora delar av de två kvarterens

bottenvåningar till skillnad från dagens situation, där de är koncentrerade till vissa lägen. Området utvecklas från att vara präglad av tung trafik med huvudsakligen trafikala ytor till en miljö prioriterad för gående, cyklister och för vistelse. Utrymmet för gående och cyklister föreslås breddas utmed Gjörwellsgatan och mindre torg och mötesplatser tillskapas. Tillsammans bidrar detta till en rikare stadsmiljö, ett levande stadsrum med möjlighet att förbättra områdets trygghet, trivsel och service betydligt.

Dagens tidningskvarter, med sin modernistiska karaktär och storskalighet bidrar till upplevelsen av brist på mänsklig skala. Aktuellt förslag adderar ytterligare två höga byggnader. Stort fokus behöver därför läggas i nästkommande skede på utformningen av såväl den nya bebyggelsen som åtgärder i gaturummet, för att bryta ner skalan och åstadkomma ett trivsamt gaturum.

Kulturhistoriskt värdefull miljö

Då området har mycket höga kulthistoriska värden har två konsekvensanalyser tagits fram. I framtagna miljökonsekvensbeskrivning (MKB) (White, 220906), redogörs för föreslagna åtgärders konsekvenser på riksintresset kulturmiljövården för Stockholms innerstad med Djurgården utifrån ramen för Miljöbalken. I den antikvariska konsekvensanalysen (Tyréns, 210114) analyseras, inom ramen för Plan- och bygglagen, PBL, hur fastigheternas kulturhistoriska värden påverkas och vilka konsekvenserna blir av föreslagen ändring. I kapitlet har de två konsekvensanalyserna sammanfattats därefter följer stadsbyggnadskontorets samlade bedömning av påverkan på kulturmiljövärdena.

Miljökonsekvensbeskrivning MKB

Sammantaget bedöms inte påverkan på kulturvärdena vara så stora att de innebär risk för påtaglig skada på riksintresset.

Planförslaget bedöms kunna innebära viss negativ inverkan på riksintresset sett ur ett stadsperspektiv dvs. den stora skalan. Främst avser påverkan hur klustret upplevs från den äldre stenstaden och från den klassiska stenstaden samt avläsbarheten av stadens årsringar. Idag utgör det befintliga klustret en mycket tydlig årsring som är kopplad till utvecklingen av Stockholm under 1960-talet och riksintressets tema Det moderna City. En förtätning av klustret innebär att årsringen inte längre kommer vara lika tydligt avläsbar.

I förhållande till både den äldre stenstaden och den klassiska stenstaden upplevs kompositionen idag som ett kluster med DN-skrapan som landmärke. DN-skrapan kommer fortfarande att vara

tydligt urskiljbar från såväl den äldre stenstaden som den klassiska stenstaden eftersom inga volymer placeras så att de blockerar siktlinjerna från öster. Från Tranebergsbron finns risk för negativ påverkan genom att DN-skrapan riskerar att få en underordnad roll.

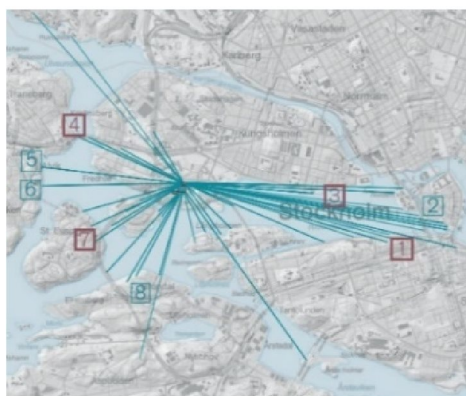
De tillkommande byggnaderna förstärker det befintliga klustret. I förhållande till stenstaden kommer en viss förskjutning i visuell balans uppkomma, när klustret blir mer framträdande, vilket innebär en viss negativ påverkan.

På stadsdelsnivå innebär de tillkommande volymerna viss risk för negativ påverkan. DN-skrapan kommer fortfarande vara ett tydligt landmärke sett från Thorildsplan och det kommer även fortsättningsvis vara möjligt att läsa av samtliga av Mariebergs årsringar från Konradsberg. Sett från vattenlinjen, och de känsliga miljöerna kring malmgårdarna, är det inte troligt att de nya volymerna upplevs.

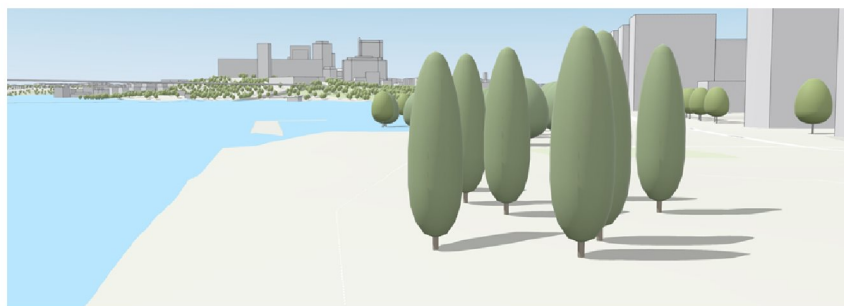
Antikvarisk konsekvensanalys

I den antikvariska konsekvensanalysen bedöms förslagets påverkan på kulturvärdena utifrån stadsnivå sammantaget ge måttliga till stora negativa konsekvenser. Konsekvenserna sammantaget får ackumulerade negativa konsekvenser för kulturvärdena vilka är större än vad de enskilda ingående delarna.

Fyra vypunkter lyfts fram där bebyggelsen inom planområdet är särskilt tydliga i stadsbilden. Siktlinjerna Norr Mälarstrand och Söder Mälarstrand har störst betydelse från stadens centrum och härifrån påverkas stadens upplevda siluett mest. Ursprunglig stadsbyggnadskomposition förlorar i tydlighet genom att glappet mellan bebyggelsegrupperna täpps igen.

Fyra vypunkter har lyfts fram i Kulturmiljöanalysen (nr. 3 Norr Mälarstrand, nr. 1 Söder Mälarstrand, nr. 7 Lilla Essingen och nr. 4 Tranebergsbron) som särskilt viktiga.

Norrmälarstrand. Den nya bebyggelsen fyller igen glappet mellan dagens kontorsbebyggelse, höger i bilden, samt bostadsbebyggelsen vänster i bilden. Illustration: Sweco arkitekter.

Små till måttliga negativa konsekvenser bedöms uppstå från Tranebergsbron och Essingeöarna, samt från Långholmen, Sjöbjörnsvägen i Gröndal samt Alviks strand. Förslaget medför att bebyggelsemassans och siluettens tyngdpunkt förskjuts

söderut och stadsbilden blir mer orolig och svåravläsbar. DN-skrapan får mindre rymd kring sin volym. Konsekvenserna mildras av att DN-skrapans volym fortsätter att stå fritt.

Tranebergsbron. DN-skrapan står delvis framför de andra höga byggnaderna när man rör sig över bron. Illustration: Sweco arkitekter.

Förslagets konsekvenser kvällar och nätter varierar beroende på blickpunkten. Från vissa håll, i synnerhet från sydväst, skymms 1960-talets byggnader och i synnerhet DN-huset. Effekterna av ljusen från dessa byggnader i mörkret försvinner därmed helt. Från andra och kanske viktigare synvinklar, exempelvis från Norr Mälarstrand, Söder Mälarstrand och från Tranebergsbron, kommer den föreslagna bebyggelsen med sin belysning att visuellt konkurrera med de äldre byggnaderna. De befintliga byggnaderna blir därmed svårare att avläsa. Konsekvensen riskerar att bli särskilt påfallande i relation till DN-skrapan, som i mycket hög grad bygger sin arkitektur på upplevelsen i natten. Byggnaden har fram till idag framstått som en ljusfyr och en central fokuspunkt i stadsbilden under de mörka delarna av dygnet. Förslagets påverkan på kulturvärdena utifrån stadsdelsnivå bedöms ge måttliga negativa konsekvenser.

Höga byggnader kommer att vara närvarande på ett annat sätt i mellanskan. Generellt sett får detta inte några större negativa konsekvenser för kulturvärdena. De nya volymerna bryter upp den renodlade helheten vilket leder till att tidningarnas blåklassade byggnader får en mindre framträdande roll. Den miljö som bedöms påverkas mest av planförslagets bebyggelse är Gjörwellsgatan mellan Adolfsberg och Fyrverkarbacken, där DN-skrapan delvis försvinner från stadsbilden, och som ur kulturmiljösynpunkt bedöms ge störst negativ påverkan. Att nya byggnader stärker Gjörwellsgatans roll och betydelse bedöms inte vara ett problem utifrån kulturmiljöperspektiv. Höghusen inom Trängkåren kommer att bilda ett koncentrerat kluster. De båda högdelarna, framförallt SvD/Sweco kommer till stor del att döljas av förslagets nya byggnader.

Fotomontage med de nya byggnadernas volymer sett från Lilla Essingen. Illustration: Sweco arkitekter.

Från Rålambsvägen kommer stadsbilden och tidningshusen inte att påverkas i lika hög grad. De båda högdelarna från 1960-talet kommer ha en fortsatt huvudroll och stark närvaro vid gatan. Inte heller från Konradsberg utmanas de befintliga byggnadernas dominans.

Fotomontage. Vid Västerbron, vid entrén till Marieberg är påverkan mindre. Den nya bebyggelsen är placerad bakom befintlig bebyggelse. Illustration: Sweco arkitekter.

Den till planområdet angränsande 1940-talsbebyggelsen påverkas främst av skuggning, kortare siktlinjer och ökad rumslighet, vilka är till viss del problem utifrån kulturmiljösynpunkt eftersom optimerad solbelysning av fasader och typologin med hus park var en viktig grundförutsättning i 1930-talsstadsplanen.

Kontorsbyggnad från 1991.

1983 års byggnad.

Mörkgrå byggnadsdel på tidningshuset föreslås rivas för att möjliggöra påbyggnad.

Parkeringshuset.

Förslagets påverkan på den nära skalan bedöms ge små negativa konsekvenser. Rivningarna innebär generellt sett att kunskapsvärden och avläsbarhet kring anläggningarnas historia går förlorade, men flera av förslagets beståndsdelar bedöms inte påverka betydelsebärande helheter.

- Rivning av 1991 år byggnad inom fastigheten Trängkåren 6

Små negativa konsekvenser. Byggnaden bedöms ha ett visst arkitektoniskt värde men det postmodernistiska uttrycket skiljer sig från övriga byggnader inom fastigheten. Den nedsänkta placeringen i förhållande till gatan påverkar upplevelsen av arkitekturens monumentala motiv.

- Rivning av 1983 år byggnad och förändring av gården inom fastigheten Trängkåren 6

Små till måttliga negativa konsekvenser. Att bygga en sammanhållen bottenvåning från SvD-husets hörn fram till en ny volym i väster mot Gjörwellsgatan bedöms påverka kontrasten mellan hög- och lågdel i anläggningen och att högdelen inte upplevs som friliggande. Förståelsen av lågdelen tidigare funktion som tidningstryckeri och symbol för det fria ordet försvagas.

- Rivning av fläktrum och en påbyggnad av Tidningshuset intill Månlandaren inom fastigheten Trängkåren 7

Små negativa konsekvenser. Fläktrummet tillhör inte tidningshusets värdebärande karaktärsdrag. Månlandaren är i sig en kulturintressant byggnad. Ett tillägg enligt redovisade volymer bedöms vara lyhört mot byggnaden.

- Rivning av parkeringshuset inom fastigheten Trängkåren 7

Små till måttliga negativa konsekvenser. Parkeringshuset är ingen del i kärnvärdena knutna till tidningarnas verksamhet och har inte några stora arkitektoniska kvaliteter. Rivningen försvagar dock läsbarheten kring hur anläggning vuxit fram.

- Lastgatan

Måttlig negativa konsekvenser. Av de tre alternativen för Lastgatan (se sidan 48) så bedöms alternativet med en ny volym ge störst konsekvenser, i första hand för att det på ett olämpligt sätt kopplar ihop DN-huset med SvD-huset.

Stadsbyggnadskontorets samlade bedömning av påverkan på kulturmiljövärden

Stadsbyggnadskontoret bedömer likt MKB att förslaget inte medför risk för påtaglig skada på riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården.

Stadsbyggnadskontoret gör vidare bedömningen att påverkan på kulturmiljön i huvudsak berör förslagets påverkan på den stora skalan. Dagens kluster är en mycket tydlig årsring kopplad till utvecklingen av Stockholm under 1960-talet. Genom förtätningen stärks klustret och den kompletteras med en ny årsring. Kontoret bedömer att den befintliga årsringen kommer kunna vara fortsatt avläsbar, om än inte lika tydligt som idag, som en del av en utökad komposition när staden utvecklas.

Marieberg bedöms, med det stadsplanemässiga och volymmässiga grepp med stora och olikformade huskroppar som bildar en helhet, vara mindre känslig för komplettering med ny, hög bebyggelse (mer tålig än många andra storskaliga miljöer från samma tid, vilka i högre grad består av likformiga huskroppar). I förhållande till stenstaden kommer en viss förskjutning i visuell balans uppkomma, när klustret blir mer framträdande. Samtidigt, förstärker förslaget områdets karaktär som kluster, vilket följer Stockholms grundprincip att samla hög bebyggelse på vissa utvalda punkter. Placeringen av de nya högdelarna i kvarteret Trängkåren gör att dagens tydliga grupp av höga hus i Trängkåren 6 och 7 fortsätter att kunna läsas som en helhet. Kompletteringen med höga byggnader i Marieberg bedöms inte påverka den äldre stenstaden eller konkurrera med andra höga byggnader i omgivande stadsdelar.

Den modernistiska kompositionen och upplevelsen av högdelarna som solitärer bedöms försvagas. DN-skrapans roll som ett markerat utropstecken i kompositionen försvagas med tillkommande bebyggelse i näraliggande lika höga byggnadskroppar, dock infogar sig nybebyggelsen bland de andra höga byggnaderna i Marieberg på ett sätt som gör att kompositionen som kluster förstärks. Störst påverkan bedöms förslaget ha på DN-skrapans roll i stadsbilden under dygnets mörka timmar när denna byggnad lyser upp natthimlen.

Stadsbyggnadskontoret bedömer vidare att påverkan på kulturvärdena utifrån mellan- och den nära skalan som måttliga.

Likaså bedömer stadsbyggnadskontoret att föreslagna rivningar av befintlig bebyggelse inte påverkar kulturmiljövärdena i någon större grad.

Stadsbyggnadskontoret bedömer även att konsekvenserna kan mildras i nästa skede då bebyggelsens detaljutformning studeras, exempelvis genom en mer smäcker gestaltning och anpassning i volym, gestaltning och material till sin omgivning, till

stadssiluetten och till kulturmiljön. Speciellt behöver anpassning ske till DN-skrapan och dess roll i stadsbilden både dag- och nattetid.

Stadsbyggnadskontorets samlade bedömning är att platsen är lämplig utifrån ett kulturmiljöperspektiv för komplettering av höga byggnader.

Riksintresset Bromma flygplats

Nyttillkommande byggnader föreslås få en höjd på maximalt +97 meter över havet dvs. strax under DN-skrapan en något högre höjd än den reglerade höjdbegränsningen. Plankartan medger befintliga byggnader och tillhörande byggnadsdelar samt befintliga master.

Gator och trafik

Enligt beräkningar med Trafikverkets trafikstringsverktyg innebär en utbyggnad enligt planförslaget att antalet fordonrörelser kan antas öka. Det framgår dock i trafikutredningen att beräkningsunderlaget till trafikalstringen har påverkats av förändrade resmönster till följd av Covid19 varvid resultatet är osäkert. Planförslagets påverkan på trafikflöden kommer därför att behöva studeras mer utförligt i nästa planskede.

Förslaget skapar en förbättrad och tryggare trafikmiljö utmed Gjörwellsgatan. Gatan får genom förslaget en ny disposition med breddade ytor för gående och cyklister och minskade ytor för bilister. Trädplantering föreslås vilken åtskiljer gående och cyklister från biltrafiken. Tidiga studier med kapacitetsberäkningar har tagits fram som visar att förslaget inte får några betydande konsekvenser på framkomligheten för trafiken.

Två hållplatser, Wivalliusgatan och Fyrverkarbacken, som ligger relativt nära varandra förslås ersättas av en ny hållplats vid DN-torget. Syftet är att ge kollektivtrafiknätet en bättre koppling till den nya gångkopplingen Lastgatan och det nya DN-torget samt avhjälpa trafikproblem vid Wivalliusgatan, till exempel omkörning av angjord buss före övergångsstället.

Inom planområdet föreslås en betydande del av planområdets tidigare trafikala ytor omvandlas till mötesplatser eller gång- och cykelstråk, genom att dagens in- och utfarter till befintligt garage samlas till en in- och utfart vid Gjörwellsgatan. Dagens varutransporter flyttas från Lastgatan ner i garage under mark vilket möjliggör att gatan kan utvecklas till ett gång- och vistelsestråk.

Störningar och risker

Buller

Ingen bullerutredning har tagits fram då planförslaget möjliggör kontor, verksamheter och centrumändamål.

Luftkvalitet

Miljökvalitetsnormer gällande luftkvalitet bedöms klaras inom planområdet. Den föreslagna strukturen innehåller inga slutna strukturer vilket annars kan bidra till att partiklar och utsläpp ansamlas.

Markföroreningar

Föroreningar från kemikalier som använts i den grafiska tryckeriverksamheten och från tidigare drivmedelsanläggning kan förekomma. Inför planens granskningsskede behöver föroreningssituationen studeras mer utförligt för att klargöra behovet av eventuella saneringsåtgärder. På plankartan har under upplysningar text införts att om markföroreningar påträffas i samband med markarbeten ska tillsynsmyndigheten underrättas i enlighet med 10 kap. 9§ miljöbalken.

”Om markföroreningar påträffas i samband med markarbeten ska tillsynsmyndigheten underrättas i enlighet med 10 kap. 9§ miljöbalken ”

Översvämningsrisker

Tillrinning av skyfallsvatten från omgivningen in i planområdet bedöms vara mycket liten, däremot finns fyra identifierade instängda områden inom planområdet som riskerar översvämning vid skyfall och därmed skada intilliggande byggnader:

- Skulpturparken ligger ca 2 meter under nivån för Rålambsvägen. Enligt dagvattenutredningen är det troligtvis endast det dagvatten som faller på Skulpturparken samt på del av Tidningsgatan som ansamlas i Skulpturparken.
- Den nya infarten till garaget i sydväst kommer att bli en ny lågpunkt som lutar in mot byggnaden.
- Torget/parkeringsytan utmed Rålambsvägen kvarstår som en lågpunkt.
- Lågpunkten utmed västra sidan av Trängkåren 7 kommer även att kvarstå. Det är dock ett mycket litet område som avrinner till lågpunkten men det finns risk för översvämning vid ett skyfall.

Inför planens granskningsskede behöver kännedom om närliggande dagvattenledningar och dess kapacitet fördjupas.

Ljusförhållanden

Framtagna sol-, skugg-, dagsljusstudier visar de nya byggnadernas påverkan på omgivande bebyggelse, gator, parker och

torg. Analysen är utförd utifrån de volymer som är framtagna till samrådsskedet.

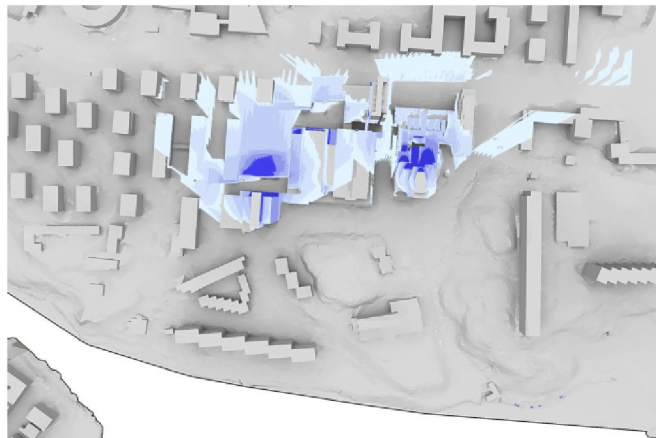
Påverkan på omgivande bebyggelse

Den nya höga bebyggelsen ger en vandrande skugga under dagen. Störst påverkar sker under mars och september då solvinkeln är flack och den nya bebyggelsen skapar långa skuggor. Mitt på sommaren är solvinkeln brant och skuggpåverkan därför mindre. Påverkan är även beroende på tid över dygnet, med brant solvinkel mitt på dagen och flackare under morgon-, och kvällstid.

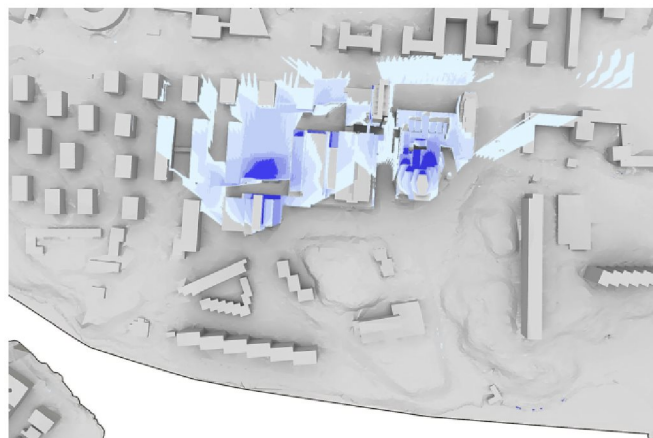
Förslagets påverkansområde

För att få en förståelse över vilka områden som påverkas av skuggor från de nya byggnaderna och i vilken omfattning har skillnaden i antal soltimmar mellan befintlig situation och nytt förslag studerats. Skuggpåverkan har studerats för vår- och höstdagjämning, som en referens för årets snitt av soltimmar samt för sommarsolståndet som visar årets maximala soltimmar. Studien visar skillnaden i antal soltimmar mellan befintligt läge och förslaget under de redovisade tidsintervallerna. Studien tydliggör vilka områden som påverkas i högre grad. I dessa områden, området vid Signalparken samt vid Fyrverkarbacken har fördjupade studier tagits fram.

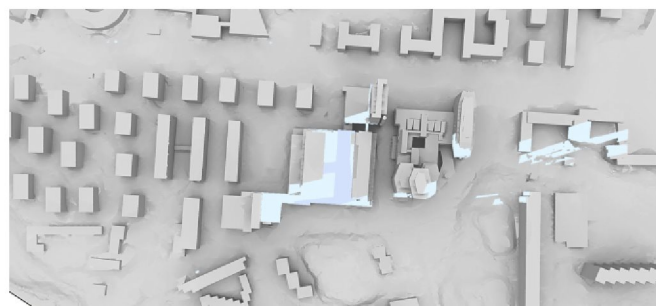
Skuggpåverkade områden 20 mars, vår- och höstdagjämning

Före kl. 9 på morgonen påverkas bebyggelsen väster om planområdet samt del av Signalparken. Skuggpåverkan för de flesta byggnaderna är mindre än en timme. För ett antal byggnader är påverkan mellan en och två timmar.

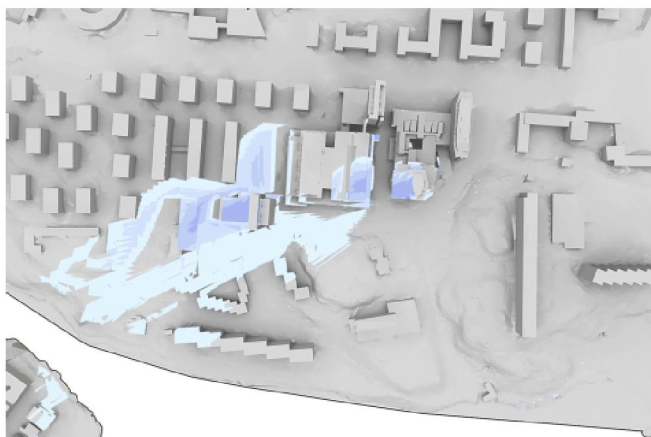

Mellan kl. 9-17 påverkas områden norr om föreslagen bebyggelse. Den största påverkan sker på Signalparken och bebyggelsen runt den samt inom fastigheten Trängkåren 6 och 7.

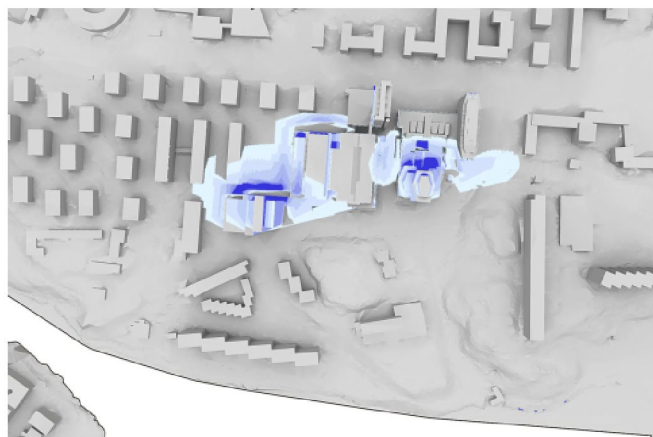

mindre än en timme.

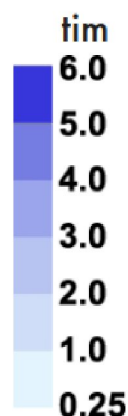
Skuggpåverkade områden 20 juni, sommarsolståndet

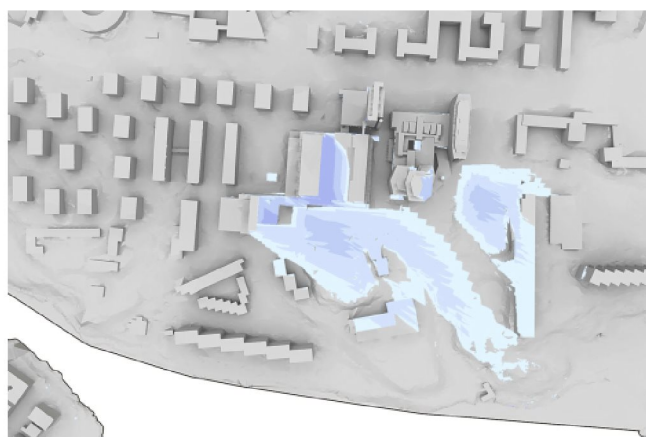
Före kl. 9 på morgonen påverkas områden sydväst om planområdet. Påverkad bostadsbebyggelse påverkas mindre än en timme. Det närliggande kontorshuset vid Wennerbergsgatan påverkas mellan en och fyra timmar.

Mellan kl. 9-17 påverkas områden norr om föreslagen bebyggelse. Den största påverkan sker på del av Signalparken samt bostadshuset väster om Signalparken. Stor påverkan sker även inom kvarteret Trängkåren.

Skilnaden i antal soltimmar mellan befintligt läge och förslaget under de redovisade tidsintervallerna. Påverkan under 0,25 timme redovisas ej pga. osäkerhet i beräknings-modell.

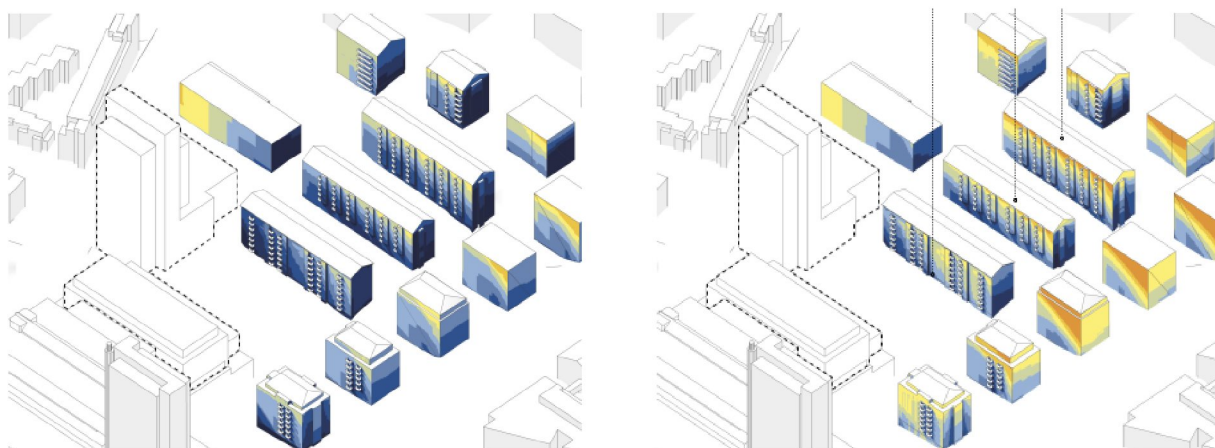

Efter kl. 17 påverkas områden öst och sydöst om planområdet. Befintligt bostadshus vid Fyrverkarbacken påverkas mellan en och två timmar

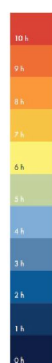
Påverkan på befintlig bebyggelse vid Signalparken

För de flesta bostäderna i närheten av Signalparken bedöms påverkan vara liten mellan april och augusti. Stor påverkan sker på de två lamellhusen norr om respektive nordväst om den nya bebyggelsen, Signallyktan 3 respektive Signalpatrullen 13. För Signalpatrullen 13 är skuggpåverkan ca 2 timmar eller mindre på delar östra fasaden i april respektive maj månad. För Signallyktan 3 som idag på grund av sitt läge intill parken har

stor tillgång till direkt sol är påverkan större. Södra delen av östfasaden hamnar helt i skugga under april månad för att under maj månad ha upp mot 4 timmar solbelyst fasad per dag på den del av fasaden som påverkas mest (idag har samma del av fasaden upp mot 5-6 timmar sol per dag i april och mellan till 7-8 timmar sol per dag i maj). Viktigt att notera här är att studien inte har tagit hänsyn till den skugga som befintliga träd i parken åstadkommer och att den faktiska påverkan är därför mindre än vad utredningen visar. Fasaden skuggas idag av ett flertal stora träd, varav två står nära befintlig fasad. För mer information se framtagna sol-, och skuggstudie.

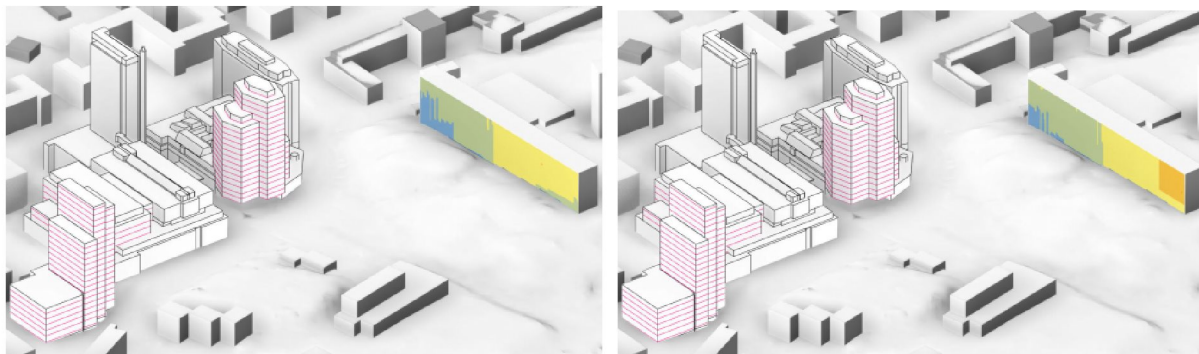
Antalet soltimmar på fasad 20 april respektive 20 maj med föreslagen bebyggelse.

Antal soltimmar
per dygn.

Påverkan på befintlig bebyggelse vid Fyrverkarbacken

Påverkan på bostadsbebyggelsen närmast planområdet vid Fyrverkarbacken sker framförallt kvällstid under sommarmånaderna. Redan idag skuggar den befintliga bebyggelsen (DN-skrapan och SvD-huset) bostadshusets västra fasad kvällstid under sommarmånaderna. De nya volymerna ökar nuvarande påverkan. Idag är husets västfasad solbelyst mellan 5-7 timmar per dag. Utredningen visar att de föreslagna byggnaderna ökar skuggpåverkan med 1 till 2 timmar på delar av fasaden. De flesta lägenheterna påverkas ca en timme, några få lägenheter två timmar.

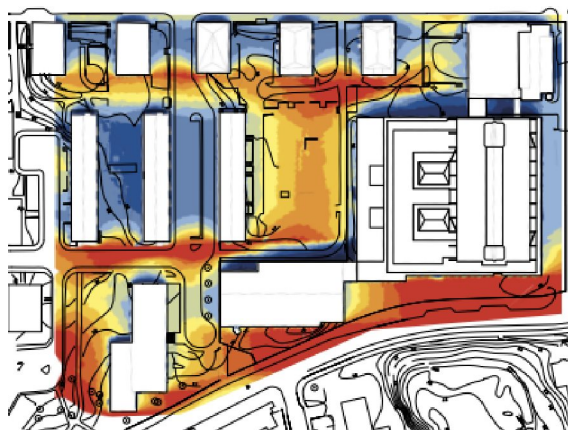

Antalet soltimmar på fasad 20 maj respektive 20 juni.

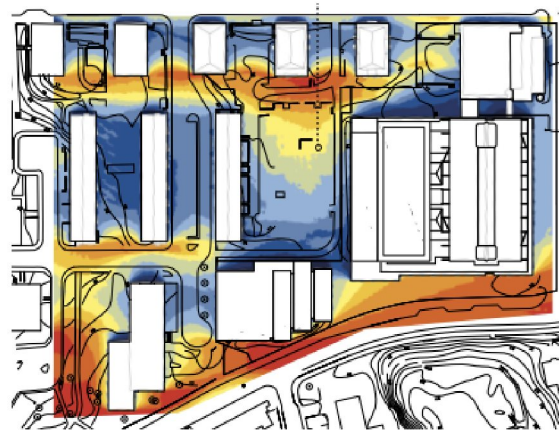
Påverkan på parker och torg

Signalparken har idag stor tillgång till solljus. Under årets ljusa månader (mars-september) har stora delar av parken tillgång till 5h sol eller fler per dag. Under maj och juni har stora delar av parken tillgång till upp mot 9-10 timmar sol per dag.

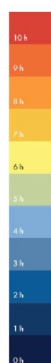
Exploateringen innebär att direkt solljus i parken minskar. I studien kan konstateras att tillgången till solljus är låg i mars och september, men att i april har den norra delen av parken 3-5 timmar direkt solljus, för att i maj-juni ha mellan 6-8 timmar.

Antal soltimmar 20 maj. Nuläge.

Antal soltimmar 20 maj med ny bebyggelse.

Antal timmar sol.

Den nya höga bebyggelsen söder om parken skuggar sydöstra delen av parken på morgonen och därefter rör sig skuggan succesivt österut. Någon del av parken kommer alltid att träffas av direkt solljus. Även påbyggnaden på tidningshuset skuggar delar av Signalparken på morgonen samt Skulpturparken vid främst lunchtid. DN-torget påverkas sen eftermiddag av tillkommande bebyggelse. Vid lunchtid påverkas parken som mest (se illustrationer nedan).

20 mars kl. 12

20 april kl. 12

20 maj kl. 12

20 juni kl. 12

Stadsbyggnadskontorets samlade bedömning

Förslaget innebär minskad soltillgång på delar av omgivande bebyggelse i jämförelse med dagens situation. I nästa skede kommer föreslagna volymer att bearbetas och utformas med avsikt att minska skuggpåverkan på omgivningen. Möjligheten till förbättring är beroende av omgivande byggnaders läge i förhållande till den nya bebyggelsen.

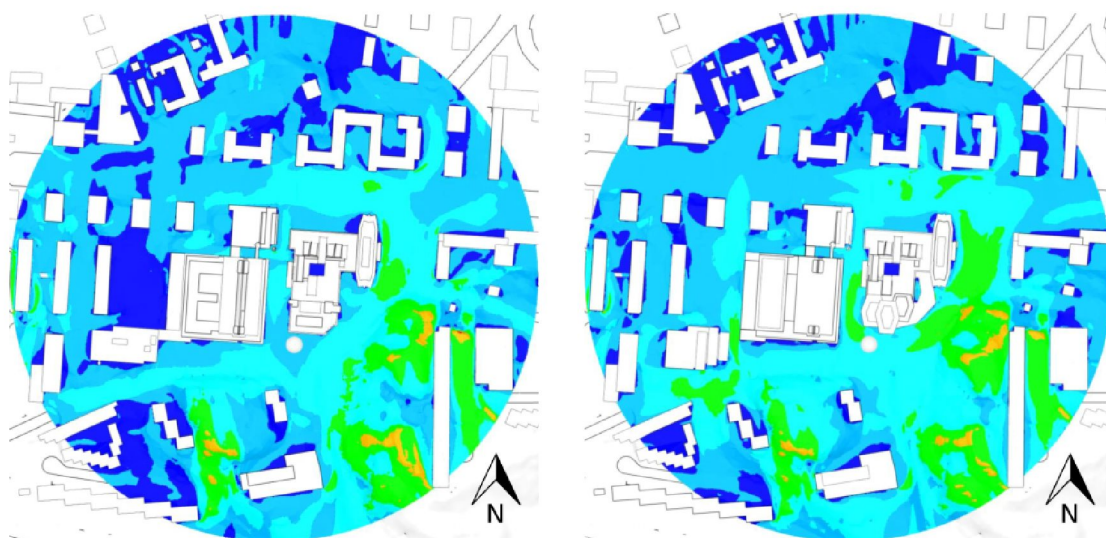
Lamellhuset väster om parken kv. Signallyktan som ligger närmast föreslagen bebyggelse påverkas mest av förslaget. Fasaden mot parken har idag stor tillgång till direkt sol även i förhållande till omgivande bebyggelse på grund av sitt fria läge intill parken. Sammantaget visar utredningen att den nya bebyggelsen påverkar så att lamellhuset får, vid vissa lägen, något sämre tillgång till direkt solljus än omgivande bebyggelse har idag. Se bilder på sid 66.

Signalparken påverkas av förslaget med en vandrande skugga. Den nya bebyggelsens placering och höjd innebär att någon del av parken, trots den tillkommande skuggningen, alltid träffas av direkt solljus under dagen. Främst södra delen av parken påverkas. Störst påverkan ses i mars och september då halva parken har sammanlagt 2 timmar sol. I april har ca 70 % av parken 3 timmar eller mer direkt solljus (med upp emot 5 timmar i dess norra del). I maj är motsvarande siffra 5 timmar eller mer för ca 50 % av parken, medan den södra delen av parken har 3-4 timmar. Som mest ses 9 timmar sol i parkens norra del. DN-torget som ligger i anslutning till Signalparken och söder om Trängkåren 7 är solbelyst större delen av dagen och kan utgöra ett komplement till Signalparken de tider den skuggas. Resultatet

tillsammans med att Marieberg är väl försett med parker i närområdet innebär att stadsbyggnadskontoret bedömer påverkan som rimlig.

Vindkomfort

En vindkomfortstudie har tagits fram (Sweco, 220504) för att undersöka hur vindkomforten i området påverkas av föreslagen höghusbebyggelse och föreslagen passage mellan DN-torget och Signalparken. Analysen är utförd utifrån de volymer som är framtagna till samrådsskedet. Studien visar att området i nuläge har god vindkomfort och att större delen av studerat område är behagligt för stillasittande aktiviteter. Förslaget innebär att det sker en generell försämring av vindkomfort. Utan åtgärder innebär exploateringen att vind som möter de höga byggnaderna accelererar ner och skapar förhållanden som gör flera platser olämpliga för sittande aktiviteter.

Vindkomfort i området, årsmedel. Nuläge respektive föreslagen bebyggelse. Bild: Sweco.

Komfortklass	Riktvärde	Andel av tid	Aktivitet	Beskrivning
A	2 m/s	< 5 %	Långvarigt sittande	Uteserveringar och dylikt.
B	4 m/s	< 5 %	Kortvarigt sittande	Allmänna sittplatser, parkbänkar och liknande.
C	6 m/s	< 5 %	Stående	Entréer, busshållplatser och liknande.
D	8 m/s	< 5 %	Promenad	Långsammare promenader med enstaka stopp.
E	10 m/s	< 5 %	Rask promenad	Snabbare gång, till exempel på väg till arbetsplats.
U	10 m/s	> 5 %	Obekvämt	Ej bekvämt att vistas i.

Vindkomfort kriterier. Om vindhastigheten överskrider riktvärdet för vindhastigheten mer än 5 % av året klassificeras området som obekvämt för den aktuella aktiviteten. Bild: Sweco.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Studierna visar att förslaget ger en generell försämring av vindkomforten i området. I nästa skede behöver förslaget bearbetas och åtgärder tas fram för att dämpa vindhastigheterna så att fortsatt god komfort erhålls på allmänna platser och att projektets ambitioner med nya mötesplatser av hög kvalitet möjliggörs. Goda förhållanden behöver säkerställas framförallt genom bearbetning av byggnadskroppar och övriga fasta strukturer, såsom skärmtak i nästa skede.

Hållbarhet

Kungsholmen har en stark näringslivsattraktivitet. Bebyggelseförslaget innebär ett tillskott av ca 2 500 nya arbetsplatser. Den tillkommande exploateringen och förtätningen av området innebär ett mer effektivt markutnyttjande i ett centralt läge med goda kommunikationer. Samtidigt tillför projektet fler attraktiva och trygga offentliga rum. Förslaget innebär inte att någon naturmark eller några andra väsentliga ekologiska värden tas i anspråk. Genom att addera nya arbetsplatser, en blandning av kontor, handel och service kan en bättre ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet uppnås.

Sociala konsekvenser

Förslaget innebär ett utökat serviceunderlag som möjliggör mer handel och service i området som idag har relativt liten tillgång till detta. Fler kopplingar, mötesplatser och attraktiva stadsrum förbättrar den sociala hållbarheten.

Framtagna utredningar visar att den nya bebyggelsen påverkar sin omgivning negativt med skuggbildning och vindturbulens. Bearbetning av den tillkommande bebyggelsens volymer kommer att ske i nästa skede för att åstadkomma en godtagbar påverkan.

En socialt värdeskapande analys, SVA, har tagits fram för att utreda hur staden kan främja social hållbarhet genom stadsutveckling (Stockholms stad, 200421). Konkret handlar det om att tillföra värden som saknas eller förstärka värden som redan finns på en plats. I analysen lyfts nio rekommendationer fram att prioritera för att skapa sociala värden. Nedan redovisas hur projektet bidrar till arbetet med att uppfylla rekommendationerna.

1. *Mildra klustringen i området för att underlätta för olika grupper att mötas*

Projektet innebär att fastigheterna, vilka idag har slutna fasader, öppnas upp och får en mer offentlig karaktär vilket bidrar till möjligheter och platser att mötas på. Tillskapandet

av nya publika lokaler stärker områdets funktion som en målpunkt och gör att dagens huvudsakliga användning av kontor blandas med fler funktioner.

2. *Skapa mer gemensamma offentliga rum*

Flera mötesplatser tillkommer och befintliga mötesplatser föreslås förbättras.

3. *Prioritera grönska, rofylldhet och lek centralt i området*

Projektet innebär att flera träd behöver tas ner men målet är att fler ska planteras än vad som tas ned. Framför allt DN-torget har potential att få mer grönska än i dagsläget. Befintligt parkeringshus har i dagsläget både grön förgårdsmark och grönska på byggnaden. Möjligheten för grönska på kvartersmark och samt möjligheten att tillskapa mer rofyllda platser behöver ses över till nästa skede.

4. *Omöjliggör inte framtida utveckling av bostadsutbud*

Planområdet har i dagsläget inga bostäder vilket innebär att lokalerna framför allt används på dagtid. Detaljplanen omöjliggör inte en framtida utveckling av bostäder.

5. *Utveckla området mer barnvänligt*

Se nedan under *Barnkonsekvenser*.

6. *Prioritera trygga stråk*

Den mer publika användningen av lokaler tillsammans med projektets mål att stärka de befintliga, och skapa nya mötesplatser, bedöms innebära att området kommer att upplevas tryggare att röra sig i både på dagtid och på kvällstid.

7. *Exponera befintliga grönområden bättre. Skapa fler korskopplingar i nord-sydlig riktning.*

Projektet föreslår att en passage skapas mellan DN-torget och Signalparken vilket både tillgängliggör parken från söder och skapar ett nytt nord-sydligt stråk genom planområdet. Även en trappa föreslås som kopplar samman skulpturparken med Signalparken. Lastgatan är idag ett befintligt nord-sydligt stråk men som helt har en trafikal funktion. En omvandling av gatan skapar ett till tryggt stråk vilket även kan bidra till att stärka kopplingen söderut till Mariebergsparken.

9. *Undersök förutsättningar för tillskott av*

Till nästa skede bör övervägas att ta fram en handelsanalys för att utreda vilken typ av service som är lämplig och som kan bidra till området. En service som skapar en bättre balans mellan aktivitet över dygnet bör prioriteras.

Jämställdhet och trygghet

Projektet bidrar till ett tillskott av servicelokaler vilket ökar förutsättningarna för genomströmningen av människor fler tider på dygnet. Fler människor som rör sig inom området ökar tryggheten och framförallt känslan av trygghet för både män och kvinnor. Kvinnor känner sig i högre grad otrygga att röra sig i mörka delar av staden, en aktivering av stråk med levande bottenvåningar, bättre belysning möjliggör att fler personer kan känna sig trygga att röra sig i området. I det kommande arbetet bör trygghetsaspekten beaktas bland annat vid placering av belysningsstolpar, utformning av mötesplatser och vid val av vilken typ av verksamheter som flyttar in i de nya lokalerna.

Barnkonsekvenser

Marieberg är, för sitt centrala läge, välförsett med grönområden och parker, något som dock saknas idag är orienterbarhet och trygga passager mellan dem. Projektet bidrar till och möjliggör trygga och upplevelserika promenader genom kvarteret och till anslutande parker, lekplatser och grönområden. Tidigare stora trafikytor omvandlas genom projektet till offentliga stadsrum men också förbättrade gång- och cykelstråk bedöms stärka möjligheten för barn att röra sig i området. Genom fler och förbättrade entréer ökar tillgängligheten till Signalparken.

Signalparken, vilken ligger i direkt anslutning till planområdet, har tidigare rymt en tillfällig förskola och är en skyddad plats som möjliggör lek. Skuggning och ökad vindturbulens från den nya bebyggelsen kan innebära att den eventuellt blir mindre attraktiv som lek- och mötesplats.

För att stärka områdets möjlighet som en mötesplats för barn bör torg och platser kompletteras med ett innehåll som kan attrahera människor i olika åldrar, exempelvis klätterställning eller liknande på något av torgen.

Rivning av byggnader

Tre byggnader med begränsat kulturhistoriskt värde föreslås rivas för att möjliggöra två högre byggnader (för beskrivning av rivningens påverkan på kulturmiljön i området, se under tidigare rubrik *Kulturhistoriskt värdefull miljö*). Utifrån hållbarhetsaspekten har fördjupade studier gjorts för att undersöka möjligheten att spara två av byggnaderna (parkeringshuset och kontorshuset från 90-talet) och istället bygga på dessa.

I framtagna utredning, Trängkåren 6 - påbyggnad respektive rivning av 90-talsbyggnad 220504, beskrivs konsekvenserna av att inte riva byggnaden. I rapporten framgår att:

- Kontorsbyggnaden inte klarar någon som helst påbyggnad utan stora ingrepp i den befintliga konstruktionen.
- För att åstadkomma en påbyggnad på kontorsbyggnaden likt förslaget, krävs förstärkning av både grund, pelare och trapphus med resultat av att troligtvis över 40 % av byggnaden skulle behöva rivas. Studierna visar också att t.ex. antal pelare skulle behöva dubblas vilket skulle innebära att de nya lokalerna inte skulle få den standard (effektiva, funktionella) som marknaden efterfrågar.
- De konstruktiva tilläggen skulle i hög grad begränsa den befintliga byggnadens användbarhet och omöjliggöra den önskade flexibiliteten och begränsa möjligheten att öppna upp mot Gjörwellsgatan.
- Med en ny byggnad kan introverta kvarter öppnas upp, byggnaden placeras mot Gjörwellsgatan med bottenvåningar i gatunivå. Detta skapar förutsättningar för ett livligt gaturum och en ökad trygghet i området.
- I kombination med de omfattande förstärkningsåtgärderna finns inte heller, enligt byggaktören, de ekonomiska förutsättningarna att uppföra en nybyggnation på platsen.

Även parkeringshuset är svårt att bevara vid en påbyggnad på grund av låga våningshöjder, förskjutna våningsplan (halvplan) och ramper. Stora delar av bygganden skulle behöva rivas vid en omvandling.

Stadsbyggnadskontorets samlade bedömning

Stadsbyggnadskontoret ser genom planförslaget möjlighet utveckla Gjörwellsgatan till en levande stadsgata och aktivt stråk men det förutsätter att kontorshuset samt parkeringshuset rivs.

Gjörwellsgatan har idag brist på stadskvaliteter och har karaktär av genomfartsgata med långa sträckor med slutna bottenvåningar och avsaknad av fasader i gatuliv. I kvarteret har gatan i många år fungerat som baksida. Parkeringshuset med slutna fasader och med ramper och infarter tar stor plats i stadsmiljön. Den befintliga kontorsbyggnaden saknar både rumslig och social relation till både gata och plats i söder. Dess nedsänkta läge gentemot gatan skapar mörka platser, och omöjliggör väl fungerande bottenvåningar och försvårar flöden mellan ute och inne.

Kontorsbyggnaden ligger nedsänk i förhållande till gatan.

En ny byggnad som ersätter kontorsbyggnaden kan anpassas i höjd till Gjörwellsgatan. Nya öppna ljusa bottenvåningar med verksamheter, handel och service skapar förutsättningar för aktiva, livliga gaturum och en ökad trygghet i området.

För att nå detaljplanens mål och programmet för Mariebergs mål om en levande stadsmiljö samt utifrån de olika hållbarhetsaspekter bedömer stadsbyggnadskontoret att rivning av kontors respektive parkeringshuset är nödvändigt. För att minska den klimatpåverkan som rivningar och nybyggnationer innebär har byggaktören tagit fram ett hållbarhetsprogram. I den föreslås en cirkulär bygg- och rivningsprocess med åtgärder som återbruk och återvinning av material. Vidare föreslås att de nya byggnaderna utformas utifrån miljöcertifieringssystem som hanterar energiprestanda, inomhusklimat, vattenhushållning, avfall mm.

Tidplan

Start-PM	11 september 2019
Samråd	27 september – 8 november 2022
Granskning	Kvartal 4, 2023
Antagande	Kvartal 2, 2024

Genomförande

Organisatoriska frågor

Ansvarsfördelning

Stadsbyggnadskontoret upprättar detaljplan och svarar för myndighetsutövning vid bygglov och bygganmälan.

Lantmäterimyndigheten ansvarar för erforderliga fastighetsåtgärder.

Exploateringskontoret ansvarar för träffande av erforderliga avtal.

Byggaktören utför och bekostar alla åtgärder inom kvartersmark och alla erforderliga åtgärder i anslutning till allmän mark.

Huvudmannaskap

Staden är huvudman för allmän platsmark.

Avtal

Planavtal har upprättats mellan stadsbyggnadskontoret och Areim AB för att reglera kostnaderna för detaljplanens framtagande.

Innan detaljplanen antas ska ett exploateringsavtal tecknas mellan staden och byggaktören som reglerar eventuell överlåtelse av mark och genomförandet av detaljplanen.

Verkan på befintliga detaljplaner

Planförslaget innebär att befintlig detaljplan DP8520 och befintlig stadsplan 5218B upphör att gälla inom de delar som berörs av nu aktuellt detaljplaneförslag.

Fastighetsrättsliga frågor

Fastigheter, marksamfälligheter och ägoförhållanden

Planområdet omfattar fastigheterna:

- Trängkåren 6 och 7 som ägs av Kommanditbolaget Trängkåren
- Trängkåren 8 samt del av Marieberg 1:29 som ägs av Stockholms stad

Användning av mark

Föreliggande planförslag redovisar avgränsning mellan kvartersmark och allmän platsmark. Allmän plats planläggs som park respektive torg. Planförslaget möjliggör markanvändning för centrum och kontor samt verksamheter under gatunivå.

Fastighetsbildning

Fastighetsbildning sker efter ansökan från fastighetsägare till lantmäterimyndigheten. Följande fastighetsbildning aktualiseras:

Uppdelning av Trängkåren 8

- Den del av fastigheten planläggs som kvartersmark (prickmark/infart) avses föras med fastighetsreglering till Trängkåren 7.
- Del av fastigheten som är planlagd som park avses föras med fastighetsreglering till Marieberg 1:29.

Marieberg 1:29, ny trappa intill Signalparken

- Del av fastigheten (planlagd med egenskap n₂) avses föras med fastighetsreglering till Trängkåren 7.

Avsikten är att överenskommelse om fastighetsreglering (alternativt köp av del av fastighet) kommer att upprättas innan planens antagande. Även åtgärder rörande nya och befintliga

servitut (och eventuella andra rättigheter) avses fångas upp i ett sådant avtal.

Gemensamhetsanläggningar

Inga befintliga gemensamhetsanläggningar finns inom planområdet. Inga markreservat för gemensamhetsanläggningar har heller avsatts i planen. Gemensamhetsanläggningar kan trots det ändå inrättas genom lantmäteriförrättning när behov uppkommer.

Ledningsrätter och -servitut

Inga befintliga ledningsrätter finns inom planområdet. Ett servitut för allmänna ledningar finns dock utmed Signalparken. Ett markreservat (u-område) har avsatts i planen för att bekräfta servitutet.

Servitut

Nya servitut

Ett antal ytor i planen har avsatts för markreservat för allmän gångtrafik (x-områden) har avsatts i planen, varav behovet för den yta som sammanfaller med officiälservitut utmed Signalparken behöver studeras i den fortsatta planprocessen. Markreservaten har i vissa fall reglerats i höjddled för att inte utgöra någon konflikt med i höjddled angränsande byggrätt.

Servitut till förmån för Marieberg 1:29 som genomförande av x-områdena kan inrättas genom lantmäteriförrättning, förslagsvis i samband med marköverföringarna.

Befintliga servitut

Befintliga servitut, se nedanstående tabell och kartsnitt.

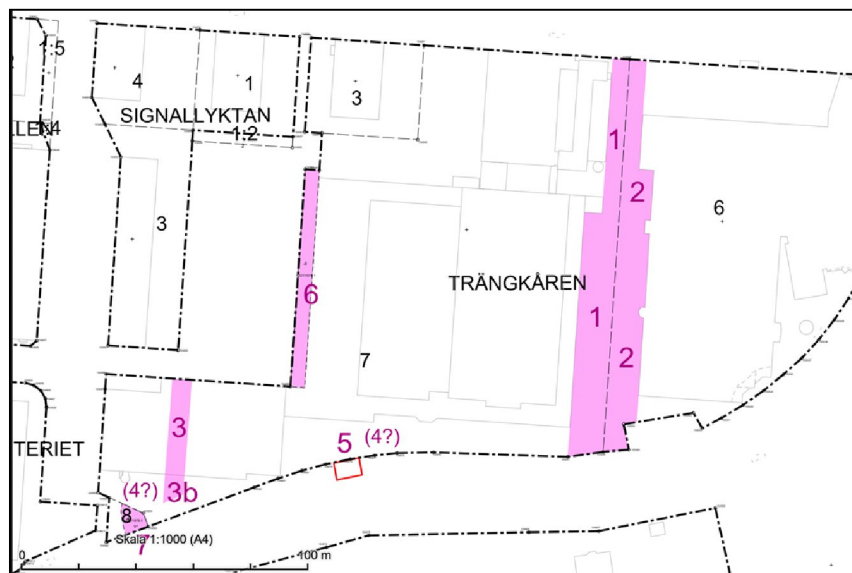
Föreslagen åtgärd, se kolumnen längst till höger.

Nr	Ändamål	Förmån	Last	Åtgärd
Avtalsrättigheter				
1	59/263 Gata mm	TK 6	TK 7	Kvartersgata i fastighetsgräns. Lämnas orörd.
2	59/266 Gårdsplan mm	TK 7	TK6	Kvartersgata i fastighetsgräns. Lämnas orörd.
3	64/6738 Avloppsledning	Renings- verket 1	TK7	Lämnas orörd eller ändras i samråd med ledningshavaren.
4	75/896 Väg för att nå elnätsstation	Floden 1	TK7	Oklart läge. Oklart behov av rättighet. Avgörs i samråd med ledningshavare.
5	76/2985 Dörrförbindelser m.m.	Mb 1:29	TK7	Rätt att nå underjordisk nätverksstation m.m., se röd rektangel på kartsnitt. Lämnas orörd om behov av rättighet kvarstår.
Officiälsrättigheter				
6	A237/1974.1 Väg, ledning	Mb 1:29	T7	Allmän gångtrafik och elektriska allmänna ledningar. Behovet av att låta rättigheten till

x₁ – marken ska vara tillgänglig för allmän gångtrafik.

x₂ - marken ska vara tillgänglig för allmän gångtrafik upp till +22 meter över nollplanet.

				allmän gångtrafik kvarstå utreds i fortsatt planprocess. Ett eventuellt upphävande sker i lantmäteriprocess.
7	0180-A81/1976.1 Väg	TK7	TK8	Utfartsservitut. Kan upphävas i lantmäteriförrättning i samband med marköverföring (servitutsområdet hamnar på egen fastighet).

I kartan framgår geografiska lägen för de rättigheter som framgår av tabellen ovan. Rättighet nr. 4 har oklart läge.

Ekonomiska frågor

Byggaktören bekostar all byggnation inom planerad kvartersmark. Det ekonomiska ansvaret för rivning, sanering, byggnationer och anläggningar regleras i exploateringsavtal. Anslutningsavgifter för VA, el, tele, fjärrvärme m.m. debiteras enligt vid var tid gällande taxa hos respektive leverantör.

Vatten och avlopp

Nya byggnader inom planområdet kommer att anslutas till det kommunala VA-ledningsnätet.

Gatukostnader

Kostnader förknippad med utveckling av Gjörwellsgatan kommer att utredas i det fortsatta planarbetet och regleras genom exploateringsavtal.

Ersättning vid markförvärv/försäljning

Ersättning för markförvärv regleras i det exploateringsavtal som tecknas mellan staden och byggaktören.

Fastighetsbildning

Erforderliga fastighetsregleringar söks av respektive fastighetsägare och bekostas av byggaktören.

El och tele m.m.

Behovet av eventuellt ny nätstation kommer att utredas i det fortsatta planarbetet. Nya byggnader inom planområdet kommer att anslutas till befintliga teleledningar.

Kostnader för miljöskyddsåtgärder

Eventuella miljöskyddsåtgärder bekostas av byggaktören.

Tekniska frågor

Vatten och avlopp

Byggnaderna inom planområdet kommer att anslutas till det kommunala VA-ledningsnätet. Spill- och vattenledningar finns i Rålambsvägen, Gjörwellsgatan och Wennerbergsgatan. Kombinerad spillvattenledning finns även i Signalgränd och Signalparken.

Dagvatten

Dagvatten ska omhändertas enligt stadens dagvattenstrategi. Dagvatten på kvartersmark ska så långt som möjligt fördröjas inom kvartersmarken. Därefter får dagvattnet, enligt VA-huvudmannens anvisningar, avledas till befintlig kombinationsledning i Rålambsvägen respektive till dagvattenledningar i Gjörwellsgatan. Det kombinerade nätet är dock högt belastat. Inför planens granskningsskede bör det utredas hur planområdets dagvattenledningar är kopplade för att utreda möjligheten att leda områdets dagvatten till dagvattenledningarna i omgivande gator istället för till kombinerat nät som belastar Henriksdals reningsverk.

El/Tele

Behovet av nätstation och flytt av el- och teleledningar utreds i det fortsatta planarbetet.

Fjärrvärme

Det finns möjlighet att ansluta planområdet till fjärrvärmenätet i området.

Genomförandetid

Genomförandetiden är 5 år från det att detaljplanen vunnit laga kraft.